LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316 PAKEITIMO ĮSTATYMO IR SU JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1) Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai

Įstatymų projektai parengti įgyvendinant Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157 (toliau – Vyriausybės programa), 505–507 punktuose nustatytus siekius stiprinti viešajame sektoriuje dirbančių asmenų kompetencijas, peržiūrėti įvykdytą valstybės tarnybos reformą ir grąžinti esminius karjeros sistemos bruožus valstybės tarnybos sistemai, tobulinti vadovaujamas pareigas einančių valstybės tarnautojų veiklos kontrolės ir atsakomybės už tinkamą pareigų vykdymą sistemą, darbo apmokėjimą, motyvavimą, plėsti karjeros galimybes, valstybės ir savivaldybių įstaigose ugdyti organizacinę kultūrą.

Dabartinis valstybės tarnybos teisinis reguliavimas turi trūkumų ir sulaukia kritikos tiek iš žmogiškųjų išteklių valdymo specialistų, tiek iš pačių valstybės tarnautojų dėl nepakankamo teisinio reguliavimo. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme (toliau – VTĮ) pernelyg glaudžiai susipynę valstybės tarnybos ir darbo teisės santykiai, dėl to atsiranda teisinis neaiškumas, silpnėja tarnybos stabilumas bei valstybės tarnybos, kaip ypatingos viešojo sektoriaus dalies, prestižas. Dėl teisinio aiškumo stokos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos skirtingai interpretuoja VTĮ nuostatas ir yra formuojamos nevienodos praktikos. Valstybės tarnyba savo esme skiriasi nuo įprastų darbo santykių – ji yra valstybės viešojo administravimo ir viešojo intereso užtikrinimo pagrindas. Lietuvos valstybės tarnybai yra būdingas tradicinis karjeros modelis, suteikiantis aiškias karjeros galimybes, skaidrią ir motyvuojančią tarnybinės veiklos vertinimo sistemą bei stabilias tarnybos sąlygas. Tokiu būdu užtikrinamas valstybės tarnybos tęstinumas, lojalumas ir profesionalumas.

Šiuolaikinėje geopolitinėje situacijoje, kai nacionaliniam saugumui keliami ypatingi iššūkiai, valstybei itin svarbu turėti stiprią ir patikimą valstybės tarnybą. Siekiant šio tikslo, būtina ne tik pritraukti naujus kvalifikuotus specialistus, bet ir sudaryti sąlygas išlaikyti patyrusius valstybės tarnautojus. Tai įmanoma tik sukūrus aiškų, stabilų ir patrauklų valstybės tarnybos modelį, atskirtą nuo darbo teisinių santykių bei atitinkantį valstybės tarnybos specifiką.

Valstybės tarnybos įstatymo projektu siekiama šių tikslų:

1. Stiprinti karjeros valstybės tarnybos sistemos modelio elementus. Siūloma VTĮ grąžinti valstybės tarnautojų teisių ir pareigų institutą, patikslinti valstybės tarnautojo sąvoką, amžiaus cenzą susieti su socialinio draudimo senatvės pensijos amžiumi ir sudaryti galimybę pratęsti valstybės tarnybos laiką, atsisakyti centralizuotų konkursų į karjeros valstybės tarnautojo pareigas organizavimo Viešojo valdymo agentūroje, VTĮ grąžinti valstybės tarnautojų socialines garantijas ir kt.
2. Tobulinti valstybės tarnautojų darbo apmokėjimo sistemą.
3. Išlaikyti darbo jėgą valstybės tarnyboje.
4. Patikslinti VTĮ įgyvendinimą prižiūrinčios Vyriausybės įgaliotos įstaigos funkcijas.

Be to, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2026 m. liepos 1 d. nutarime Nr. 509 „Dėl 2027 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio“ nustatytą 2027 metų minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydį – 1 245 eurus, VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsniu nuo 2027 m. sausio 1 d. siūloma padidinti VTĮ 1 priede nustatytus valstybės tarnautojų minimalius pareiginės algos koeficientus, kad valstybės tarnautojams būtų sudarytos sąlygos mokėti teisingą, jų kvalifikaciją ir atsakomybę atitinkantį darbo užmokestį ir kad jų minimali pareiginė alga nebūtų mažesnė nei panašios kvalifikacijos ir atsakomybės biudžetinių įstaigų darbuotojų, dirbančių pagal

darbo sutartis, minimali pareiginė alga. Nuo 2027 m. liepos 1 d. VTĮ projekto 1 priede papildomai didinami aukščiausių valstybės tarnautojų pareigybių grupių minimalūs pareiginės algos koeficientai.

Kartu su VTĮ projektu teikiami susijusių įstatymų ir Lietuvos Respublikos Seimo statuto pakeitimo projektai:

1) Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

2) Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

3) Lietuvos Respublikos diplomatinės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1012 5, 6, 42, 43, 45, 65 ir 79 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

4) Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 42 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

5) Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

6) Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo Nr. VIII-1649 37 ir 45 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 37^1 straipsniu įstatymo projektas;

7) Lietuvos Respublikos valstybės politikų darbo užmokesčio įstatymo Nr. XIV-2013 priedo pakeitimo įstatymo projektas;

8) Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

9) Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 8, 32 ir 56 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

10) Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 27, 35, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

11) Lietuvos Respublikos žvalgybos įstatymo Nr. VIII-1861 50 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas;

12) Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos įstatymo Nr. IX-1183 39 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 40^1 straipsniu įstatymo projektas;

13) Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 13 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas;

14) Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 141 straipsnio pakeitimo statuto projektas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

VTĮ projektą ir susijusių įstatymų pakeitimo projektus parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Valstybės tarnybos politikos grupė. Įstatymų projektai parengti surinkus ir apibendrinus įstaigų, valstybės tarnautojų, žmogiškųjų išteklių valdymo specialistų, profesinių sąjungų, nevyriausybinių ir kitų organizacijų Vidaus reikalų ministerijai teiktas pastabas ir pasiūlymus, 2025 m. konsultuojantis su visuomene Vyriausybės informacinėje platformoje E-pilietis paskelbus viešąją konsultaciją dėl valstybės tarnybos teisinio reguliavimo tobulinimo.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Valstybės tarnybos teisiniai santykiai reguliuojami VTĮ.

VTĮ 2 straipsnyje numatytas kitų įstatymų ir teisės aktų taikymas valstybės tarnautojams ir VTĮ taikymas kitiems viešojo sektoriaus darbuotojams.

VTĮ yra nustatyta valstybės tarnautojo sąvoka – asmuo, einantis pareigas valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje ir atliekantis viešojo administravimo funkcijas arba užtikrinantis diplomatinės tarnybos institucijų ar prekybos atstovybių užsienyje funkcionavimą, arba padedantis valstybės ar vietos valdžią įgyvendinantiems asmenims atlikti jiems nustatytas funkcijas, išskyrus vidaus administravimo funkcijas, kaip jos apibrėžtos Viešojo administravimo įstatyme.

VTĮ yra numatytos aukštesniojo vadovo, politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo, laikinojo valstybės tarnautojo sąvokos.

VTĮ nėra nustatytos valstybės tarnautojų pareigos.

VTĮ 8 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičių ir pareigybių sąrašus valstybės ar savivaldybių institucijose ar įstaigose nustato valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovai, konsultuodamiesi su darbuotojų atstovavimą įgyvendinančiais asmenimis, jeigu kituose įstatymuose nenustatyta kitaip.

Pagal VTĮ 9 straipsnio 1 dalies 2 punktą asmenys, priimami į valstybės tarnautojų pareigas, turi būti ne jaunesni kaip 18 metų ir ne vyresni kaip 65 metų amžiaus.

VTĮ 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos prašymu į karjeros valstybės tarnautojo pareigas valstybės tarnautojus atrenka Vyriausybės įgaliota įstaiga.

VTĮ 14 straipsnyje reglamentuotas valstybės tarnautojų perkėlimas į kitas valstybės tarnautojų pareigas ir jų pasitelkimas. Pagal VTĮ 14 straipsnio 15 dalį diplomatai, žvalgybos pareigūnai, profesinės karo tarnybos kariai ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnai, kai yra tarnybinė būtinybė, gali būti tik laikinai perkelti į karjeros valstybės tarnautojų pareigas. Diplomatinės tarnybos įstatyme, Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme, Žvalgybos įstatyme ir Vidaus tarnybos statuto 32 straipsnyje nustatytas tik laikinas perkėlimas, o Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatyme ir Vadovybės apsaugos įstatyme pareigūnų perkėlimas į karjeros valstybės tarnautojo pareigas nereglamentuotas.

Pagal VTĮ 18 straipsnio 13 dalį valstybės tarnautojas, nesutinkantis su tarnybinės veiklos vertinimu, gali kreiptis tik į jį į pareigas priimantį asmenį; apeliacinių vertinimo komisijų VTĮ nenumato.

VTĮ 19 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad valstybės tarnautojų darbo užmokestį sudaro iki 20 procentų siekiantis priedas už tarnybos Lietuvos valstybei stažą (išskyrus įstaigų vadovus).

Pagal VTĮ 20 straipsnio 1 dalį valstybės tarnautojų pareiginė alga nustatoma iš darbo apmokėjimo sistemoje pareigybei nustatyto pareiginės algos koeficientų intervalo.

VTĮ 30 straipsnyje numatytos valstybės tarnautojų atostogos, o VTĮ 34 straipsnyje – valstybės tarnautojų socialinės garantijos, kurios pramaišiui taikomos kartu su Darbo kodekso nuostatomis.

VTĮ 32 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojui išeitinė išmoka mokama tik tuo atveju, jeigu jis ėjo pareigas ne mažiau kaip pusę jį pasirinkusio valstybės politiko kadencijos, o 32 straipsnio 6 dalyje – kad išeitinės išmokos panaikinus pareigybę mokamos dalimis kas mėnesį, praėjus mėnesiui nuo atleidimo dienos.

Pagal VTĮ 33 straipsnį valstybės tarnautojo statusą galima atkurti tik atsistatydinus savo noru dėl straipsnyje išvardytų priežasčių ir paprastai tik per 3 mėnesius nuo atitinkamų aplinkybių pasibaigimo (kadencijai priimtiems asmenims – per 6 mėnesius nuo atleidimo).

VTĮ 34 straipsnio 1 dalyje nustatytos 9,31, 77,58 ir 23,28–38,79 mėnesio vidutinio darbo užmokesčio dydžio vienkartinės kompensacijos (ne daugiau kaip 101 370 eurų), o mirusio valstybės tarnautojo šeimos nariams – vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio dydžio kompensacija.

Lietuvos Respublikos valstybės politikų darbo užmokesčio įstatyme yra nustatyta valstybės politikų darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarka ir pareiginių algų koeficientai, savivaldybių merų pareiginių algų koeficientai suskirstyti į 5 grupes pagal savivaldybės gyventojų skaičių.

Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad vidaus auditorius – vidaus audito tarnybos darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį, arba kitą įstatymuose nustatytą statusą turintis asmuo, atliekantis vidaus auditą. Įsigaliojus šiai nuostatai, nuo 2024 m. sausio 1 d. vidaus auditoriai negali turėti valstybės tarnautojo statuso.

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 45 straipsnyje įtvirtinti Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnų rezervo sudarymo, administravimo pagrindai, nustatytos pareigūnų įrašymo į rezervą ir buvimo jame sąlygos.

Vietos savivaldos įstatymo 35 straipsnio 9 dalyje daromos nuorodos į VTĮ 33 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytas garantijas ir į tarnybinį kaitumą. Vietos savivaldos įstatymo 68 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybės centralizuoto vidaus audito tarnybos vadovas ir vidaus auditoriai yra darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.

Vyriausybės įstatymo 13 straipsnio 9 dalyje Vyriausybės nariams nustatytos 20 darbo dienų trukmės kasmetinės minimaliosios atostogos, o Vyriausybės įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje ir Lietuvos Respublikos Seimo statuto 141 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad svarstant Vyriausybės teikiamus projektus Seime Vyriausybei atstovauja Vyriausybės įgaliotas ministras ar viceministras.

Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 9 straipsnio 5 dalies 5 punkte nustatyta, kad Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktorius atleidžiamas iš pareigų, kai jam sukanka 65 metai.

Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 5 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad darbo apmokėjimo sistema nustatoma atsižvelgiant į Vyriausybės tvirtinamas darbo apmokėjimo sistemos nustatymo rekomendacijas.

Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 8 punkte ir 7 straipsnio 1 dalyje reglamentuojamas tik vidaus tarnybos sistemos pareigūnų, perkeltų į karjeros valstybės tarnautojo pareigas karo padėties, nepaprastosios padėties, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų atvejais, perkėlimo laiko įskaitymas į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti ir darbo užmokesčio vidurkio apskaičiavimas.

Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 27 punkte ir 67 straipsnio 9 dalies 2 punkte vartojama sąvoka „kvalifikacijos tobulinimas“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Techniniai VTĮ ir kitų įstatymų projektų keitimai neaptariami.

VTĮ projekte įterpus naują 6 straipsnį „Valstybės tarnautojų pareigos“, galiojančio VTĮ 6–16 straipsniai atitinkamai tampa 7–17 straipsniais, o atsisakius VTĮ 17 straipsnio, nuo 18 straipsnio straipsnių numeracija nesikeičia.

Dėl VTĮ projekto 2 straipsnio.

VTĮ projekto 2 straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad Darbo kodeksas valstybės tarnyboje taikomas ne tik kolektyvinėms deryboms ir kolektyvinių sutarčių sudarymui, bet ir darbuotojų atstovavimui per profesines sąjungas, darbo tarybas ar darbuotojų patikėtinius, nes VTĮ šių santykių savarankiškai nereglamentuoja.

VTĮ projekto 2 straipsnio 4 dalyje siūloma papildyti, kad „kituose įstatymuose gali būti nustatyti papildomi nepriekaištingos reputacijos reikalavimai“, nes tam tikriems valstybės

pareigūnams priklausomai nuo darbo specifikos gali būti nustatomi ir papildomi nepriekaištingos reputacijos reikalavimai.

VTĮ projekto 2 straipsnio 4 dalyje nurodytiems valstybės pareigūnams (valstybės institucijų ir įstaigų vadovams – valstybės pareigūnams, kitiems Seimo, Respublikos Prezidento, Vyriausybės ar Ministro Pirmininko paskirtiems valstybės pareigūnams, valstybinių (nuolatinių) komisijų ir tarybų pirmininkams, jų pavaduotojams ir nariams) taikomas ir VTĮ projekto 37 straipsnis, reglamentuojantis aukštesniųjų vadovų kompetencijų ugdymą. Šie asmenys vadovauja valstybės institucijoms ir įstaigoms arba atlieka joms prilygintas funkcijas, todėl jiems, kaip ir aukštesniesiems vadovams, turi būti sudaryta galimybė centralizuotai ugdyti vadovavimo kompetencijas. Šį ugdymą centralizuotai organizuoja Vyriausybės įgaliota įstaiga (VTĮ projekto 37 straipsnio 1 dalis).

VTĮ projekto 2 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose (toliau – įstaiga) pareigas einantiems A ir B pareigybių lygio darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį, būtų taikomi tokie patys nepriekaištingos reputacijos reikalavimai kaip ir valstybės tarnautojams. Taip pat šie darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį, turėtų laikytis valstybės tarnautojams nustatytų pareigų. Šie reikalavimai turėtų būti taikomi visiems įstaigų darbuotojams, nepriklausomai nuo darbuotojų turimo statuso, siekiant užtikrinti įstaigose pareigas einančių darbuotojų patikimumą nepriklausomai nuo jų statuso – valstybės tarnautojas ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį. Šie reikalavimai nebūtų taikomi C ir D pareigybių lygio darbuotojams (pavyzdžiui, darbininkams). A ir B lygio darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį valstybės ar savivaldybių institucijose ir įstaigose, taip pat turi atitikti nepriekaištingos reputacijos reikalavimus, kurie yra susiję su įstaigos įvaizdžiu ir siekiant užkardyti galimas grėsmes.

A ir B pareigybių lygio darbuotojams taip pat taikomas VTĮ projekto 9 straipsnis (jų pareigybės aprašomos ir vertinamos ta pačia tvarka kaip ir valstybės tarnautojų, todėl tos pačios įstaigos pareigybės aprašomos vienodai) ir 10 straipsnio 4–7 dalys (apribojimai, kai asmenis sietų tiesioginio pavaldumo santykiai su artimaisiais, specialieji reikalavimai, patikrinimas dėl darbo ar susipažinimo su įslaptinta informacija, informavimas apie darbo sąlygas). Tarnybinės nuobaudos šiems darbuotojams netaikomos – VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalies 2, 3 ir 9 punktuose nustatytų pareigų nevykdymas būtų vertinamas kaip darbo pareigų pažeidimas pagal Darbo kodeksą. Teises ribojantys reikalavimai turi būti nustatyti įstatymu, todėl jie nustatomi VTĮ, o ne poįstatyminiu teisės aktu. Analogiškas modelis jau taikomas statutinėse įstaigose, kuriose griežtesni nepriekaištingos reputacijos reikalavimai taikomi ir karjeros valstybės tarnautojams, ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį. Siekiant išvengti kolizijos, VTĮ projekto 2 straipsnio 8 dalies 8 punkte nustatyta, kad įstatymas netaikomas darbuotojams, išskyrus šiame įstatyme nustatytas išimtis.

VTĮ projekto 2 straipsnio 7 dalyje, suderinant su VTĮ projekto 32 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nustatoma, kad šio straipsnio 4 dalyje nurodyti valstybės pareigūnai gali savo noru atsistatydinti sukakus Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatytam socialinio draudimo senatvės pensijos amžiui (VTĮ projekte įvedamas trumpinys „senatvės pensijos amžius“), o išeitinė išmoka jiems apskaičiuojama ir mokama VTĮ projekto 32 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka, jeigu specialiuosiuose įstatymuose nenustatyta kitaip.

VTĮ projekto 2 straipsnio 9 dalyje paliekama galiojanti išimtis, kad Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos vadovui netaikomos VTĮ projekto 10 straipsnio 1 ir 2 dalys, ir patikslinama, kad jam taikoma tik VTĮ projekto 35 straipsnio 2 dalis (dėl atsistatydinimo tvarkos), nes atleidimo pagrindai nustatyti Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme. Kartu teikiamu Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu šio įstatymo 9 straipsnio 5 dalies 5 punkte nustatyta 65 metų amžiaus riba keičiama socialinio draudimo

senatvės pensijos amžiumi – taip Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus amžiaus reikalavimas suderinamas su VTĮ projekte valstybės tarnautojams nustatomu amžiaus reikalavimu.

VTĮ projekto 2 straipsnio 10 dalyje siūloma nustatyti, kad savivaldybės kontrolierius sprendžia su juo pačiu susijusius einamuosius vidaus administravimo klausimus (atostogų, papildomų poilsio dienų suteikimo, nuotolinio darbo ir komandiruočių) ir apie tai per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo informuoja savivaldybės tarybą. Savivaldybės kontrolierių į pareigas priima savivaldybės taryba, tačiau savivaldybių tarybos į posėdžius renkasi gana retai (kas mėnesį ar kelis), todėl siekiant operatyvumo siūloma nustatyti teisę pačiam savivaldybės kontrolieriui spręsti einamuosius su juo pačiu susijusius žmogiškųjų išteklių valdymo klausimus. Sprendimų priėmimas dėl savęs pats savaime suponuoja interesų konflikto riziką, todėl savivaldybės kontrolieriui numatoma pareiga apie priimtus sprendimus informuoti savivaldybės tarybą. Sąrašas apima tik einamuosius, kasdienei veiklai būtinus žmogiškųjų išteklių valdymo klausimus; kiti su savivaldybės kontrolieriaus tarnyba susiję klausimai (priėmimas į pareigas, tarnybinės veiklos vertinimas, darbo užmokesčio nustatymas, tarnybinės nuobaudos, atleidimas iš pareigų) ir toliau sprendžiami savivaldybės tarybos.

Dėl VTĮ projekto 3 straipsnio.

VTĮ projekto 3 straipsnio 4 dalyje yra tikslinama laikinojo valstybės tarnautojo sąvoka numatant, kad laikinuoju valstybės tarnautoju nelaikomas ne tik įstaigos vadovas ir politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas, tačiau ir kadencijai priimtas karjeros valstybės tarnautojas (pavyzdžiui, šiuo metu tokį statusą turi teismų kancleriai).

VTĮ projekto 3 straipsnio 5 dalyje patikslinama lygiaverčių pareigų sąvoka: lygiavertėmis laikomos ir tai pačiai politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų pareigybių grupei priklausančios pareigos, nes politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai yra tokie patys valstybės tarnautojai ir gali būti perkeliami į kitas politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų pareigas (VTĮ projekto 15 straipsnio 11 dalis).

VTĮ projekto 3 straipsnio 7 dalyje siūloma patikslinti politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo sąvoką numatant esminius tokį statusą turinčių valstybės tarnautojų bruožus – 1) politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai yra priimami valstybės politiko ar kolegialios institucijos pasirinkimu; 2) šio valstybės tarnautojo įgaliojimai yra susieti su politiko ar kolegialios institucijos įgaliojimų laikotarpiu; 3) politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai padeda valstybės politikui ar jį paskyrusiai kolegialiai institucijai vykdyti funkcijas, įgyvendinti politinę valią.

VTĮ projekto 3 straipsnio 11 dalyje siūloma patikslinti valstybės tarnautojo sąvoką numatant, kad valstybės tarnautoju yra laikomas asmuo, einantis pareigas valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje, jeigu jų statuso nereglamentuoja kiti įstatymai, išskyrus asmenis, atliekančius ūkinio ar techninio pobūdžio funkcijas. Ši valstybės tarnautojo sąvoka atspindės tradicinį valstybės tarnautojo apibrėžimą valstybės tarnautoją siejant su valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga. Valstybės tarnautoju nebūtų laikomas asmuo, kurio statusą reglamentuoja kiti įstatymai (pavyzdžiui, valstybės politikas, valstybės pareigūnas, vidaus tarnybos sistemos pareigūnas) ir kuris vykdo ūkinio ar techninio pobūdžio funkcijas (pavyzdžiui, darbininkas, dokumentų registratorius, santechnikas, elektrikas, duomenų bazių administratorius ir kt.). Sąvokoje atskirai nurodytos Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės, konsulinės įstaigos ir specialiosios misijos, nes jos neturi juridinio asmens statuso. Pagal siūlomą sąvoką valstybės tarnautojais vėl būtų laikomi ir finansų apskaitos, viešųjų pirkimų, projektų valdymo, turto administravimo, personalo administravimo, vidaus audito ir kitas vidaus administravimo funkcijas atliekantys asmenys (išskyrus atliekančius ūkinio ar techninio pobūdžio funkcijas), o asmenys, kurių statusą nustato kiti įstatymai (pavyzdžiui, valstybės pareigūnai,

vidaus tarnybos sistemos pareigūnai, diplomatai), valstybės tarnautojais nelaikomi. Kad valstybės tarnautojo statusą vėl galėtų turėti ir vidaus auditoriai, kartu teikiamas Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas, o Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo projektu nustatoma, kad savivaldybių vidaus auditoriai yra valstybės tarnautojai. Siekiant teisinio aiškumo, sąvokoje pateikiamas nebaigtinis ūkinio ar techninio pobūdžio funkcijų sąrašas: pastatų, patalpų, teritorijos, inžinerinių sistemų, įrenginių, transporto priemonių ir kito materialiojo turto eksploatavimas, techninė priežiūra, remontas ir tvarkymas; fizinė apsauga, vairavimas, maitinimas; kompiuterinės, ryšių ir kitos technikos įrengimas, techninė priežiūra ir naudotojų techninis aptarnavimas; dokumentų ir korespondencijos priėmimas, registravimas, kopijavimas ir pristatymas. Tai pagalbinės praktinio (vykdomojo) pobūdžio funkcijos, kurias atliekant nerengiami ir nepriimami sprendimai dėl institucijai ar įstaigai pavestų funkcijų įgyvendinimo ir nevykdomi viešojo administravimo įgaliojimai. Pagal šiuos požymius vertinamos ir kitos panašaus pobūdžio funkcijos, o vidaus administravimo funkcijos, kurias atliekant rengiami ar priimami sprendimai (pavyzdžiui, finansų, personalo, viešųjų pirkimų valdymas, vidaus auditas), ūkinio ar techninio pobūdžio funkcijomis nelaikomos.

2024–2025 metais buvo panaikintos 738 valstybės tarnautojo pareigybės, kaip neatitinkančios valstybės tarnautojo sąvokos, 90 įstaigų (iš 215; 42 proc.). 629 buvę valstybės tarnautojai kitą dieną buvo priimti į darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, pareigas (į šį skaičių nepatenka atleisti valstybės tarnautojai, kurių pareigybė buvo panaikinta ir šie asmenys atsisakė būti priimti į darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį, pareigybę, todėl atleistų dėl valstybės tarnautojo sąvokos neatitinkančių valstybės tarnautojų skaičius gali būti didesnis). Pagal VTĮ projekto 33 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatas šie valstybės tarnautojai turi teisę atkurti valstybės tarnautojo statusą per 5 metus nuo atleidimo iš pareigų dienos. Darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį, atitinkantys valstybės tarnautojo sąvoką ir penkerių metų laikotarpiu turėję valstybės tarnautojo statusą, taip pat galės atkurti valstybės tarnautojo statusą (būti „įkarjerinti“). Kitų darbuotojų pareigybės, atitinkančios valstybės tarnautojo sąvoką, pagal VTĮ projekto 2 straipsnio 10 dalies įgyvendinamąsias nuostatas, pareigybės iki 2032 m. sausio 1 d. turės būti panaikintos ir įsteigtos valstybės tarnautojų pareigybės.

Dėl VTĮ projekto 4 straipsnio.

VTĮ projekto 4 straipsnyje patikslinami valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principai, akcentuojant rezultatų siekimą ir organizacinę kultūrą. Atsakomybės principas papildomas nuostatomis, kad valstybės tarnautojas deda visas pastangas siekdamas geriausio rezultato visuomenei, pripažįsta klaidas ir iš jų mokosi, – taip skatinama atvira, į tobulėjimą orientuota organizacinė kultūra. Efektyvumo principas suformuluojamas glausčiau – valstybės tarnautojas geriausios naudos visuomenei siekia mažiausiomis sąnaudomis. Politinio neutralumo principas aiškiai taikomas įstaigų vadovams (išskyrus priimamus politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu), karjeros ir laikiniesiems valstybės tarnautojams, kurie, pasikeitus politinei valdžiai, turi užtikrinti viešojo intereso tęstinumą, siekti planavimo dokumentuose nustatytų tikslų ir įgyvendinti uždavinius. VTĮ projekto 4 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vadovai ne tik formuoja tarnybinės etikos politiką, bet ir kontroliuoja, kaip ji įgyvendinama, t. y. nustato organizacines ir prevencines priemones, stebi jų įgyvendinimą ir, nustatę tarnybinės etikos pažeidimų, inicijuoja įstatymų nustatytas procedūras. VTĮ projekto 4 straipsnio 2 dalies 13 punkte atsisakoma teisiškai neapibrėžtos formuluotės „ar kitų bruožų“, suderinant nuostatą su Konstitucijos 29 straipsniu ir Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymu.

Dėl VTĮ projekto 5 straipsnio.

VTĮ projekto 5 straipsnio 2 dalies 3 punkte siūloma aiškiau nustatyti, kad valstybės tarnautojas nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis įstatymų nustatyta tvarka yra atleistas nuo

baudžiamosios atsakomybės už baudžiamojo nusižengimo valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams padarymą (išskyrus atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės, kai asmuo ar nusikalstama veika prarado pavojingumą arba dėl nusikaltimo mažareikšmiškumo): nesant žodžių „taip pat“ nėra aišku, ar valstybės tarnautojas nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis įstatymų nustatyta tvarka yra atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už nesunkaus nusikaltimo valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams padarymą ar atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už bet kurio nesunkaus nusikaltimo padarymą.

VTĮ projekto 5 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad kiti įstatymai gali nustatyti papildomus valstybės tarnautojo arba asmens, pretenduojančio tapti valstybės tarnautoju, nepriekaištingos reputacijos reikalavimus. Pavyzdžiui, karjeros valstybės tarnautojams, pareigas einantiems statutinėse įstaigose, yra taikomi tokie patys (griežtesni palyginti su VTĮ) nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, kaip ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnams.

VTĮ projekto 5 straipsnio 4 ir 5 dalyse patikslinama, kad nepriekaištingos reputacijos reikalavimus valstybės tarnautojas turi atitikti ne tik priimamas į pareigas, bet ir visą pareigų ėjimo laikotarpį, todėl į pareigas priimantis asmuo dėl informacijos į teisėsaugos, kontrolės ir kitas institucijas gali kreiptis ir dėl jau pareigas einančio valstybės tarnautojo. Informacijos pateikimo terminas nustatomas darbo dienomis (5 darbo dienos vietoj 7 kalendorinių dienų), kad jis nepriklausytų nuo poilsio ir švenčių dienų.

Dėl VTĮ projekto 6 straipsnio.

VTĮ projekto 6 straipsnis yra papildomas valstybės tarnautojų pareigomis, kurios yra svarbios dėl aiškių standartų valstybės tarnautojams suformulavimo. VTĮ siūlomos nustatyti pareigos suteiks aiškius kriterijus, kaip valstybės tarnautojai turi elgtis, priimti sprendimus ir atlikti užduotis. Tai padeda užtikrinti, kad visi valstybės tarnautojai dirbtų pagal vienodus principus, nepriklausomai nuo pareigų ar įstaigos. Pareigos apibrėžia, kad valstybės tarnautojai privalo tarnauti visuomenei, laikytis įstatymų, veikti skaidriai ir sąžiningai. Tai padeda apsaugoti visuomenės interesus nuo piktnaudžiavimo valdžia ar savanaudiškų veiksmų. Turint aiškiai apibrėžtas pareigas, lengviau nustatyti, ar valstybės tarnautojas gali būti traukiamas tarnybinėn atsakomybėn. Kartu valstybės tarnautojų pareigų nustatymas stiprina pasitikėjimą valstybe, nes įstatymu yra nustatomi elgesio reikalavimai valstybės tarnautojams. VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalies 12 punkte siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojas, be kita ko, privalo tikrinti sveikatą pagal Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 21 straipsnio nuostatas siekiant apsaugoti darbuotojus nuo galimo pavojaus sveikatai.

VTĮ 6 straipsnio 1 dalies 3 punkte siūloma nustatyti valstybės tarnautojams (nuostata taikoma ir A ir B pareigybių lygio darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį) draudimą vykti į užsienio valstybes ar teritorijas, kurių sąrašą, įvertinusi Nacionalinio saugumo strategijoje ir kituose planavimo dokumentuose apibrėžtus rizikos veiksnius, pavojus ir grėsmes nacionaliniam saugumui, taip pat kitų nacionalinio saugumo užtikrinimo subjektų šiuo tikslu priimtus sprendimus ar suteiktą informaciją, tvirtintų Vyriausybė. Atsižvelgdama į rizikos veiksnių, pavojų ir grėsmių nacionaliniam saugumui raidą ir pokyčius Vyriausybė turėtų teisę nustatyti atvejus (įskaitant išimtinius atvejus dėl asmeninių aplinkybių) ir tvarką, pagal kurią valstybės tarnautojų vykimas į minėtame sąraše esančias užsienio valstybes ar teritorijas būtų galimas tik turint leidimą arba deklaravus informaciją apie išvykimą. Minėtas draudimas apsaugotų valstybės tarnautojus ir įstaigų darbuotojus, dirbančius pagal sutartį, nuo priešiškų ar nedraugiškų valstybių neigiamos įtakos. Analogiški draudimai nustatyti vidaus tarnybos sistemos pareigūnams, profesinės karo tarnybos kariams, vadovybės apsaugos pareigūnams. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 32 straipsnį laisvė išvykti iš Lietuvos gali būti varžoma tik įstatymu ir tik tada, jeigu tai būtina valstybės saugumui, todėl ribojimas nustatomas

įstatymu ir nėra absoliutus – Vyriausybė nustato atvejus ir tvarką, kai į sąraše nurodytas valstybes ar teritorijas vykti galima gavus leidimą ar deklaravus išvykimą. Pareigos laikymąsi į pareigas priimantis asmuo ne rečiau kaip kartą per 2 metus tikrins per Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinę sistemą Valstybės sienos apsaugos tarnybos informacinėje sistemoje (VTĮ projekto 6 straipsnio 3 dalis, įsigaliosianti 2028 m. sausio 1 d.). Šios pareigos, taip pat pareigų būti lojaliam Lietuvos valstybei ir nedalyvauti su valstybės tarnautojo pareigomis nesuderinamoje veikloje pažeidimai VTĮ projekto 23 straipsnio 5 dalies 1 punkte priskiriami šiurkštiems tarnybiniams nusižengimams. Iš VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų pareigų šiurkščiu tarnybiniu nusižengimu laikomas tik šių trijų pareigų nevykdymas, nes jos tiesiogiai susijusios su nacionalinio saugumo ir valstybės tarnybos nešališkumo užtikrinimu: nelojalumas Lietuvos valstybei ir jos konstitucinei santvarkai bei vykimas į Vyriausybės nustatytas užsienio valstybes ar teritorijas nesilaikant nustatytos tvarkos gali sudaryti sąlygas priešiškų valstybių poveikiui ir kelti grėsmę nacionaliniam saugumui, o dalyvavimas su valstybės tarnautojo pareigomis nesuderinamoje veikloje šiurkščiu tarnybiniu nusižengimu laikomas ir šiuo metu (VTĮ 23 straipsnio 5 dalies 5 punktas). Kitų VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalyje nustatytų pareigų (pavyzdžiui, pareigos tikrintis sveikatą) nevykdymas laikomas tarnybiniu nusižengimu, kuris šiurkščiu pripažįstamas tik tuo atveju, jeigu atitinka kitus VTĮ projekto 23 straipsnio 5 dalyje nustatytus pagrindus. Pažeidimo kvalifikavimas kaip šiurkštaus tarnybinio nusižengimo savaime nelemia griežčiausios tarnybinės nuobaudos: tarnybinė nuobauda – atleidimas iš pareigų – tik gali būti skiriama (VTĮ projekto 23 straipsnio 4 dalis), ji parenkama atsižvelgiant į kaltę, tarnybinio nusižengimo padarymo priežastis, aplinkybes ir padarinius, valstybės tarnautojo veiklą iki tarnybinio nusižengimo padarymo, tarnybinę atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes (VTĮ projekto 23 straipsnio 2 dalis ir 26 straipsnis), o formalaus pobūdžio, neigiamų padarinių nesukėlęs tarnybinis nusižengimas gali būti pripažintas mažareikšmiu (VTĮ projekto 23 straipsnio 1 dalis).

VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalies 11 punkte nustatoma valstybės tarnautojo pareiga, paaiškėjus duomenims, dėl kurių jis pats ar kitas valstybės tarnautojas gali būti nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, nedelsiant informuoti į pareigas priimantį asmenį, – taip įgyvendinamas VTĮ projekto 5 straipsnio 5 dalies reikalavimas, kad valstybės tarnautojo pareigas eitų tik nepriekaištingos reputacijos asmenys. Valstybės tarnautojas neprivalo pats teisiškai kvalifikuoti, ar kitas asmuo atitinka nepriekaištingos reputacijos reikalavimus, – jis informuoja apie jam žinomus duomenis, o jų reikšmę įvertina į pareigas priimantis asmuo.

Dėl VTĮ projekto 7 straipsnio.

VTĮ projekto 7 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad valstybės tarnautojas (išskyrus įstaigos vadovą) laisvu nuo tarnybos laiku gali eiti daugiau negu vienas kitas valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje. Galimybė eiti kelias valstybės tarnautojo pareigas yra susijusi su darbo jėgos trūkumu šalyje. Ši teisė nesuteikiama įstaigų vadovams, nes jie atsako už visos įstaigos veiklą, o kitų pareigų ėjimas keltų interesų konflikto riziką. Siekiant išvengti papildomų pareigų, pavadavimo, papildomų užduočių ir viršvalandinio darbo institutų painiavos, valstybės tarnautojams draudžiama eiti kitas valstybės tarnautojo pareigas ar dirbti pagal darbo sutartį toje pačioje institucijoje ar įstaigoje (VTĮ projekto 7 straipsnio 3 dalis). Karjeros valstybės tarnautojas negali kartu eiti politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigų – taip užtikrinamas karjeros valstybės tarnautojų politinis neutralumas. Valstybės tarnautojas į kitas valstybės tarnautojo pareigas priimamas konkurso būdu arba, kai priimama į laikinojo valstybės tarnautojo pareigas, be konkurso; kiekvienų pareigų tarnybos laikas apskaitomas atskirai ir negali sutapti, o tarnybinės veiklos vertinimas atliekamas ir darbo užmokestis mokamas už kiekvienas einamas pareigas atskirai.

VTĮ projekto 7 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad valstybės tarnautojai gali eiti biudžetinės įstaigos, valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės, viešosios įstaigos kolegialaus organo nario pareigas, taip pat komisijos pirmininko, pirmininko pavaduotojo ar nario pareigas, derindami jas su valstybės tarnautojo pareigomis. Už kolegialaus organo nario pareigų ėjimą atlyginama to juridinio asmens lėšomis įstatymų ir Vyriausybės nustatyta tvarka, o už darbą komisijoje atlygis mokamas Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka, jeigu tai nustatyta komisijos veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose. Jeigu už šių pareigų ėjimą atlyginama, už tarnybos laiką, skirtą šioms pareigoms eiti, valstybės tarnautojo darbo užmokestis nemokamas, – taip išvengiama dvigubo apmokėjimo už tą patį laiką.

Dėl VTĮ projekto 8 straipsnio ir 1–2 priedų.

VTĮ projekto 8 straipsnyje ir 1–2 prieduose galiojanti valstybės tarnautojų pareigybių klasifikacija (9 valstybės tarnautojų pareigybių grupės ir 3 įstaigų vadovų pareigybių grupės) nekeičiama.

VTĮ projekto 1 priede, palyginti su VTĮ 1 priedu, išdėstytu VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsniu, kuris įsigalios 2027 m. sausio 1 d., didinami tik aukščiausių valstybės tarnautojų pareigybių grupių (VTĮ projekto 1 priedo 1–3 punktai) minimalūs pareiginės algos koeficientai: 1 punkte nurodytų pareigybių (teismo kanclerio, viceministro, ministerijos kanclerio ir kt.) – nuo 1,94 iki 2, 2 punkte nurodytų pareigybių (Vyriausybės kanclerio pavaduotojo, Respublikos Prezidento patarėjo ir kt.) – nuo 1,85 iki 1,9, 3 punkte nurodytų pareigybių (įstaigos vadovo pavaduotojo, savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojo, vicemero ir kt.) – nuo 1,65 iki 1,7. Nuo 2027 m. sausio 1 d. padidinus VTĮ 1 priedo 4–9 punktuose nurodytų pareigybių grupių minimalius pareiginės algos koeficientus, šiuo pakeitimu išlaikomas nuoseklus minimalių pareiginės algos koeficientų didėjimas pagal pareigybių hierarchiją. Tokių pareigybių nėra daug, todėl papildomų lėšų nereikės – padidinimas bus finansuojamas iš valstybės ar savivaldybių institucijoms ir įstaigoms skirtų valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų. VTĮ projekto 2 priede nustatyti įstaigų vadovų pareiginės algos koeficientai nekeičiami.

Dėl VTĮ projekto 9 straipsnio.

VTĮ projekto 9 straipsnio 3 dalies 3 punkte nustatoma, kad prokuratūros valstybės tarnautojų pareigybių aprašymus tvirtina generalinis prokuroras ar jo įgaliotas asmuo.

VTĮ 9 straipsnio 3 dalies 6 punkte siūloma nustatyti, kad valstybės institucijų ir įstaigų vadovų pareigybių aprašymus tvirtintų juos į pareigas priimantis asmuo ar jo įgaliotas asmuo, juos į pareigas priėmusios kolegialios institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo. Siūlomas pakeitimas susijęs su siekiu sudaryti sąlygas darbo krūvį perkelti nuo valstybės politikų kitiems valstybės tarnautojams (pavyzdžiui, Vyriausybės kancleriui, ministerijos kancleriui). Dažnu atveju įstaigų vadovų pareigybių aprašymo keitimo poreikis yra susijęs su įstatymų įgyvendinimu ir dėl šios priežasties kitų (papildomų) funkcijų nustatymu pareigybės aprašyme. Siekiant užtikrinti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus nepriklausomumą, jo pareigybės aprašymą tvirtintų Ministras Pirmininkas.

VTĮ 9 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojo pareigybės pagal kitus įstatymus prilyginimą šio VTĮ projekto 1 ir 2 prieduose nurodytoms pareigybėms atlieka Vyriausybės įgaliota įstaiga. Specifines pareigybes, pavyzdžiui, architekto, savivaldybės vyriausiojo gydytojo, Vyriausybės įgaliota įstaiga, atsižvelgdama į pareigybės pobūdį ir nustatytas funkcijas, priskirtų VTĮ 1 ir 2 prieduose nurodytoms valstybės tarnautojų pareigybėms. Pavyzdžiui, priklausomai nuo valstybės tarnautojo pareigybės aprašyme nustatytų funkcijų, įstaigos struktūros, architektas gali būti tiek padalinio vadovas, tiek specialisto lygmens valstybės tarnautojas. Nuostata aktuali ir pagal VTĮ

projekto 15 straipsnio 13 dalį į karjeros valstybės tarnautojo pareigas perkeliant diplomatus, žvalgybos pareigūnus, profesinės karo tarnybos karius ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnus ir kt.

Dėl VTĮ projekto 10 straipsnio.

VTĮ projekto 10 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatoma, kad į valstybės tarnautojo pareigas priimami asmenys turi būti nesukakę senatvės pensijos amžiaus (vietoj galiojančioje VTĮ redakcijoje nustatytų 65 metų), o šis reikalavimas, kaip ir dabar, netaikomas politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojams, kurių įgaliojimai susieti su juos pasirinkusio valstybės politiko įgaliojimais. Amžiaus reikalavimas taikomas vienodai visiems karjeros ir laikiniesiems valstybės tarnautojams, todėl išvengiama nevienodo vadovaujamas ir nevadovaujamas pareigas einančių valstybės tarnautojų vertinimo, dėl kurio buvo keliamos abejonės dėl konstitucinio asmenų lygybės principo. Kartu, atsižvelgiant į Lietuvos demografinius pokyčius (2025 m. vidutinis įstaigos darbuotojo amžius siekė 48 metus, 2016 m. – 46 metus[1]) ir į Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaitoje „Aktyvaus senėjimo skatinimas“[2] nustatytą problemą, kad specialieji įstatymai riboja galimybę tęsti darbą pasiekus pensinį amžių, VTĮ projekto 34 straipsnio 4 dalyje sudaroma galimybė senatvės pensijos amžių sukakusio valstybės tarnautojo tarnybos laiką pratęsti, jeigu jo tarnybinė veikla per paskutinius 3 metus įvertinta kaip atitinkanti ir (ar) viršijanti lūkesčius ir jis neturi galiojančių tarnybinių nuobaudų, o kadencijai priimti įstaigų vadovai ir karjeros valstybės tarnautojai gali eiti pareigas iki kadencijos pabaigos (VTĮ projekto 34 straipsnio 6 dalis).

Atsižvelgiant į įstaigų specifiką, VTĮ projekto 10 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad kituose įstatymuose gali būti nustatyti papildomi reikalavimai (pavyzdžiui, Vidaus tarnybos statute nustatyta, kad statutinėse įstaigose pareigas einantiems karjeros valstybės tarnautojams yra taikomi tokie pat reikalavimai, kaip ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnams, kurie nenustatyti Valstybės tarnybos įstatyme).

VTĮ projekto 10 straipsnio 4 dalyje patikslinama, kad šioje dalyje nustatyti ribojimai taikomi ne tik priimant asmenį į valstybės tarnautojo pareigas, bet ir visą jų ėjimo laikotarpį. 4 dalies 3 punkte nustatytas ribojimas taikomas visais atvejais, kai asmens sutuoktinis, partneris, sugyventinis, artimasis giminaitis ar svainystės ryšiais susijęs asmuo eina pareigas ar dirba toje pačioje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje ir juos sietų tiesioginio pavaldumo santykiai, nepriklausomai nuo to, ar šis asmuo yra valstybės tarnautojas, ar darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį. Jeigu tiesioginio pavaldumo santykiai atsiranda valstybės tarnautojui jau einant pareigas (pavyzdžiui, sudarius santuoką ar reorganizavus įstaigą), jie per 1 mėnesį pašalinami pakeičiant pavaldumą arba vieną iš valstybės tarnautojų jo rašytiniu sutikimu perkeliant į kitas pareigas; atleidimas iš pareigų (VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 23 punktas) taikomas tik kaip kraštutinė priemonė, kai šių santykių nepavyksta pašalinti per nustatytą terminą.

VTĮ projekto 10 straipsnio 5 dalyje, siekiant užtikrinti, kad nebūtų dirbtinai ribojama konkurencija stoti į valstybės tarnybą, siūloma numatyti, kad valstybės tarnautojo pareigybės aprašyme negali būti nustatyti tokie specialieji reikalavimai, kurie nebūtini pareigybės aprašyme nustatytoms funkcijoms atlikti. Šio reikalavimo laikymąsi įvertins konkursą organizuojanti įstaiga, o Vyriausybės įgaliota įstaiga jį tikrins prižiūrėdama, kaip organizuojami konkursai (VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalies 4 punktas).

VTĮ projekto 10 straipsnio 6 dalyje siūloma patikslinti, kad jeigu valstybės tarnautojo pareigybės aprašyme yra nustatytas specialusis reikalavimas atitikti reikalavimus, būtinus išduodant leidimą dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, ar reikalavimus, būtinus suteikiant teisę dirbti

[1] Valstybės tarnybos statistikos portalas https://statistika.vtd.lt/index.html

[2] Nuoroda internete https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/24381

ar susipažinti su įslaptinta informacija, žymima slaptumo žyma „Riboto naudojimo“, kandidatūra turi būti patikrinta ne tik iki asmens priėmimo, bet ir iki perkėlimo į kitas valstybės tarnautojo pareigas dienos.

Siekiant įgyvendinti 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1152 dėl skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų Europos Sąjungoje nuostatas, kuriose nustatyta, kad darbuotojai prieš pradėdami dirbti, taip pat pasikeitus sąlygoms, gautų visą jiems reikiamą informaciją apie darbo sąlygas raštu ir vadovaujantis subsidiarumo principu, VTĮ projekto 10 straipsnį siūloma papildyti 7 dalimi, numatančia, kad priimami ar perkeliami valstybės tarnautojai apie tarnybos sąlygas ir šių sąlygų pakeitimus informuojami Vyriausybės įgaliotos įstaigos vadovo nustatyta tvarka.

Dėl VTĮ projekto 11 straipsnio.

VTĮ projekto 11 straipsnio 2 dalies 5 punkte ir 3 dalies 5 punkte siūloma nustatyti, kad įstaigų vadovus, politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojus galėtų priimti ne tik atitinkamai aukštesnių pagal pavaldumą įstaigų vadovai ir ministrai, tačiau ir jų įgalioti asmenys. Siūlomas pakeitimas yra susijęs su siekiu aukščiausio lygio vadovus atlaisvinti nuo techninio pobūdžio darbų – jų sprendimus įforminti galėtų ir jų įgalioti asmenys. Ministerijoje politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojus priima ministras ar jo įgaliotas ministerijos kancleris – nuostata suderinta su Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 26 straipsnio 3 dalies 12 punktu. Politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojus visais atvejais pasirenka pats valstybės politikas, o įgaliojimu siekiama sumažinti valstybės politikų rutininių darbų naštą.

Analogišką nuostatą, susijusią su žmogiškųjų išteklių valdymu (atostogų suteikimu, nuotoliniu darbu, komandiruotėmis ir pan.) siūloma nustatyti ir VTĮ projekto 11 straipsnio 8 dalyje.

VTĮ projekto 11 straipsnio 3 dalies 4 punkte, suderinant su Vyriausybės įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 3 punktu, nustatoma, kad Ministro Pirmininko politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojus priima Ministras Pirmininkas ar jo įgaliotas Vyriausybės kancleris.

Dėl VTĮ projekto 12 straipsnio.

VTĮ projekto 12 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad konkursus į karjeros valstybės tarnautojo pareigas organizuotų ne Viešojo valdymo agentūra, kaip yra šiuo metu, o pačios įstaigos, o konkursą vykdytų įstaigos sudaryta konkurso komisija. Kiekviena įstaiga geriausiai žino, kokių kompetencijų valstybės tarnautojų joms reikia, kokia yra įstaigos vidaus kultūra ir darbo specifika bei kokie iššūkiai laukia naujo valstybės tarnautojo. Decentralizuotos atrankos taptų greitesnės ir lankstesnės, taip pat mažėtų rizika, kad atsakomybė bus išskaidyta tarp Viešojo valdymo agentūros ir konkursą organizuojančios įstaigos, įstaigoms sumažėtų administracinė našta, taip pat būtų sumažinta rizika dėl „butelio kaklelio“, kai Viešojo valdymo agentūra yra perkraunama valstybės tarnautojų atrankomis. Siūlomi pakeitimai susiję su siekiu pereiti prie tikslinės atrankų kokybės užtikrinimo. Tai leis Vyriausybės įgaliotai įstaigai veikti ne kaip masinių konkursų procedūrų administratorei, bet kaip institucijai, atsakingai už valstybės tarnybos vadovaujančiojo korpuso kokybę. Toks modelis leis sutelkti ekspertinius pajėgumus ten, kur jų poveikis valstybei yra didžiausias ir kur jie geriau atitinka profesionalios karjeros valstybės tarnybos stiprinimo tikslus.

Vyriausybės įgaliota įstaiga įstaigoms teiks metodinę pagalbą dėl konkursų organizavimo, o per atliekamus patikrinimus užtikrins atrankos skaidrumą.

VTĮ projekto 12 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad konkurso komisijos darbe negali dalyvauti valstybės politikas. Tai valstybės tarnybos depolitizavimo priemonė: valstybės politikas arba jo komandos narys vis tiek priima atrinktą asmenį į pareigas, todėl, atskyrus atrankos ir sprendimo priėmimo funkcijas, išvengiama situacijų, kai komisijoje dominuoja valstybės politikai ir politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai. Šis draudimas netaikomas savivaldybės tarybos

nariui, kartu einančiam valstybės tarnautojo pareigas, – jis komisijos darbe dalyvauja dėl einamų valstybės tarnautojo (pavyzdžiui, padalinio vadovo) pareigų, o ne dėl politinio statuso.

VTĮ projekto 12 straipsnio 3 dalies 2 punktą siūloma papildyti nuostata, kad be konkurso į valstybės tarnautojo pareigas būtų priimama ne tik karo padėties, nepaprastosios padėties, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų atvejais, taip pat kai dėl įvykių, kurių nebuvo galima iš anksto numatyti, padidėja veiklos apimtys ir valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai skubiai reikia atlikti iš anksto nenumatytas užduotis arba funkcijas, tačiau ir mobilizacijos atveju. Tokiu būdu užtikrinamas teisinio reguliavimo nuoseklumas ir sistemiškumas, nes mobilizacijos atveju būtina greitai komplektuoti žmogiškuosius išteklius valstybės ir savivaldybių įstaigose.

Šiais atvejais be konkurso į laikinojo valstybės tarnautojo pareigas priimama ne ilgiau kaip 3 metams (vietoj 2 metų), suderinant šį terminą su laikinojo perkėlimo terminu (VTĮ projekto 15 straipsnio 1 dalis). VTĮ projekto 12 straipsnio 3 dalies 1 punkte paliekamas galiojantis 3 metų ribojimas, kai reikia pakeisti laikinai negalintį eiti pareigų karjeros valstybės tarnautoją, – laikinasis valstybės tarnautojas priimamas, iki sugrįš negalintis eiti pareigų valstybės tarnautojas, bet ne ilgiau kaip 3 metams; taip užtikrinamas laikinojo priėmimo ribotumas ir konkurso principas. Politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai šiuo pagrindu nepavaduojami, nes juos pasirenka valstybės politikas.

VTĮ projekto 12 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti kadencijai priimtų karjeros valstybės tarnautojų (pavyzdžiui, teismo kanclerių) galimybę be konkurso būti priimtiems antrai kadencijai, kai jų tarnybinė veikla kiekvieno vertinimo metu buvo įvertinta kaip atitinkanti lūkesčius ar viršijanti lūkesčius, ir šią tvarką sulyginti su įstaigų vadovų skyrimu antrai kadencijai.

Dėl VTĮ projekto 14 straipsnio.

VTĮ projekto 14 straipsnio 3 dalyje terminas paskelbti konkursą į įstaigos vadovo pareigas, kai jos atsilaisvina nesibaigus kadencijai, pailginamas nuo vieno iki dviejų mėnesių, kad būtų galima tinkamai pasirengti konkursui, o įsteigus naują pareigybę konkursas skelbiamas ne vėliau kaip per vieną mėnesį. Taip pat nustatoma, kad konkursas neskelbiamas, kai įstaigos vadovas be konkurso skiriamas antrai iš eilės kadencijai – taip išsprendžiama konkurso skelbimo ir sprendimo dėl skyrimo antrai kadencijai terminų sutapimo problema.

Siūloma atsisakyti VTĮ 13 straipsnio 6 dalies, pagal kurią be konkurso į įstaigos vadovo pareigas gali būti priimama atkūrus valstybės tarnautojo statusą, nes į įstaigų vadovų pareigas nėra priimama statuso atkūrimo būdu.

Dėl VTĮ projekto 15 straipsnio.

VTĮ projekto 15 straipsnio 1 dalyje siūloma patikslinti laikinojo perkėlimo terminą, nes šis klausimas kyla praktikoje. Nustatoma, kad karjeros valstybės tarnautojas jo rašytiniu prašymu ar rašytiniu sutikimu į kitas karjeros valstybės tarnautojo pareigas toje pačioje ar kitoje įstaigoje gali būti perkeltas nuolat arba laikinai, bet ne ilgiau kaip 3 metams per pastaruosius 5 kalendorinius metus (atskiri laikotarpiai sumuojami) arba iki grįš negalintis eiti pareigų valstybės tarnautojas. Taip užkertamas kelias laikino perkėlimo terminą apeiti perkeliant valstybės tarnautoją keliais trumpesniais laikotarpiais.

VTĮ projekto 15 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad karjeros valstybės tarnautojas be jo sutikimo gali būti perkeltas tik karo padėties, mobilizacijos, nepaprastosios padėties, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų atvejais ir ne ilgiau, nei jos tęsiasi – taip užtikrinama valstybės tarnautojo teisių apsaugos ir valstybės funkcijų tęstinumo pusiausvyra.

VTĮ projekto 15 straipsnio 4 dalyje, siekiant mažinti įstaigų administracinę naštą ir supaprastinti perkėlimo procedūras, siūloma nustatyti, kad karjeros valstybės tarnautojas, perkeltas į kitas karjeros valstybės tarnautojo pareigas, galėtų būti perkeltas jo negrąžinant į eitas pareigas.

VTĮ projekto 15 straipsnio 5 dalyje nustatoma, kad karjeros valstybės tarnautojai į įstaigos vadovo pareigas gali būti perkeliami tik laikinai.

VTĮ projekto 15 straipsnio 12 dalyje nustatoma, kad laikinasis valstybės tarnautojas gali būti tik laikinai perkeliamas į kitas lygiavertes ar žemesnes laikinai pareigų negalinčio eiti karjeros valstybės tarnautojo pareigas toje pačioje įstaigoje iki termino, kuriam jis buvo priimtas, pabaigos.

VTĮ projekto 15 straipsnio 13 dalyje nustatoma, kad diplomatai, žvalgybos pareigūnai, profesinės karo tarnybos kariai, Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnai, Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnai ir vidaus tarnybos sistemos pareigūnai jų veiklą ir (ar) statusą reglamentuojančių įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti laikinai perkelti į karjeros valstybės tarnautojo pareigas, o atleidžiami iš tarnybos (nutraukiant diplomato tarnybos sutartį) jų veiklą ir (ar) statusą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytais pagrindais – nuolat perkelti į karjeros valstybės tarnautojo pareigas. Siūlomas reguliavimas yra susijęs su siekiu viešajame sektoriuje ir valstybės tarnyboje išlaikyti kompetentingus asmenis, baigusius karjerą (pavyzdžiui, negalint toliau tarnauti dėl amžiaus, sveikatos ar pertvarkos) diplomatinėje tarnyboje, žvalgybos institucijose, Lietuvos kariuomenėje, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Vadovybės apsaugos tarnyboje ar vidaus tarnyboje. Nuolatinio perkėlimo tvarka ir sąlygos nustatomos vienodai visiems šiems asmenims VTĮ projekto 15 straipsnio 13 dalyje: asmuo perkeliamas tik jo rašytiniu prašymu, jeigu jis atitinka VTĮ nustatytus priėmimo į valstybės tarnautojo pareigas bendruosius reikalavimus ir pareigybės, į kurią perkeliamas, aprašyme nustatytus specialiuosius reikalavimus; perkeliama valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens ar jo įgalioto asmens sprendimu kitą dieną po atleidimo iš tarnybos (diplomato tarnybos sutarties nutraukimo), o jeigu ši diena yra poilsio ar švenčių diena, – po jos einančią darbo dieną; jeigu dėl asmens atliekamas tarnybinio nusižengimo tyrimas ar tarnybinis patikrinimas, jis nuolat perkeliamas tik jį baigus. Specialiuosiuose įstatymuose nustatomi tik atleidimo pagrindai, kuriais atleidžiamas asmuo gali būti nuolat perkeltas (žr. šio aiškinamojo rašto dalį „Dėl pareigūnų, karių ir diplomatų perkėlimo į karjeros valstybės tarnautojo pareigas“). Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo pakeitimo projektu taip pat patikslinamos nuostatos dėl Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnų rezervo, o įstatymo 45 straipsnis pildomas nauja 11 dalimi, susijusia su išbraukimo iš rezervo pagrindais, nes šie pagrindai susiję su asmenų teisėmis ir turi būti nustatyti įstatymu.

VTĮ projekto 15 straipsnio 14 dalyje nustatoma, kad karjeros valstybės tarnautojas gali būti perkeltas į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas valstybės politiko ar kolegialios institucijos įgaliojimų laikui arba kituose įstatymuose nustatytam laikui, o pasibaigus perkėlimo terminui grąžinamas į eitas, o jeigu jų nėra – į kitas lygiavertes karjeros valstybės tarnautojo pareigas toje pačioje ar kitoje įstaigoje. Taip išsaugoma garantija karjeros valstybės tarnautojams, kurie laikinai padeda valstybės politikams. Politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas, suderinus su jį pasirinkusiu valstybės politiku, gali būti perkeltas į kitas politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas ir kitoje įstaigoje (15 straipsnio 11 dalis).

Dėl VTĮ 17 straipsnio atsisakymo.

Siūloma atsisakyti VTĮ 17 straipsnio nustatytų nuostatų dėl valstybės tarnautojų tarnybinio kaitumo. Siekiant supaprastinti valstybės tarnautojų karjeros modelį, pakanka VTĮ projekto 15 straipsnyje nustatytų valstybės tarnautojų perkėlimo į kitas valstybės tarnautojo pareigas taisyklių, o specifiniai valstybės tarnautojų perkėlimo į kitas valstybės tarnautojo pareigas (uždraudus dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija ar valstybės tarnautoją perkėlus į kitas pareigas užsienyje) nustatyti VTĮ projekto 16 ir 17 straipsniuose.

Dėl VTĮ projekto 16 ir 17 straipsnių.

VTĮ projekto 16 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatoma galimybė, uždraudus dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, laikinai perkelti ir laikinąjį valstybės tarnautoją į kitas lygiavertes

ar žemesnes laikinai negalinčio eiti pareigų karjeros valstybės tarnautojo pareigas. 16 straipsnio 3 dalyje, suderinant su VTĮ projekto 15 straipsnio 2 dalimi, valstybės tarnautojo sutikimo nereikalaujantys atvejai papildomi mobilizacija, taip pat patikslinama, kad valstybės tarnautojas nušalinamas nuo pareigų ir tuo atveju, kai nėra kitų pareigų, į kurias jis galėtų būti perkeltas, o 4 dalyje – kad valstybės tarnautojas funkcijas nesinaudodamas įslaptinta informacija atlieka, į kitas pareigas perkeliamas ar nuo pareigų nušalinamas ne ilgesniam kaip Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 18 straipsnio 8 dalyje nustatytam kandidatūros tikrinimo laikotarpiui.

VTĮ projekto 17 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad valstybės tarnautojo, perkelto į pareigas Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse, konsulinėse įstaigose, tarptautinėse ir Europos Sąjungos institucijose ar užsienio valstybių institucijose, 3 metų terminas esant būtinybei gali būti pratęstas iki 1 metų. Nuostata nustatoma siekiant užtikrinti funkcijų tęstinumą, kai dėl rotacijos tarptautinėse organizacijose ar užsienio valstybių institucijose nėra galimybės laiku pakeisti valstybės tarnautojo.

Dėl VTĮ projekto 18 straipsnio.

VTĮ projekto 18 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad įstaigos vadovo tarnybinės veiklos vertinimo tikslas – kad, be kompetencijų ir pasiektų rezultatų vertinimo, įgyvendinant susitarimą būtų vertinamas ir jo vadovaujamos įstaigos darbuotojų (visų įstaigoje dirbančių asmenų – valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis) įsitraukimas. Darbuotojų įsitraukimo lygio matavimas yra vienas iš patikimiausių vidinės organizacijos „temperatūros“ rodiklių. Jis padeda suprasti, kaip darbuotojai vertina vadovavimą, organizacijos kultūrą, procesus ir misiją. Tinkamai naudojamas, šis matavimas leidžia labai konkrečiai įvertinti tiek įstaigos veiklos efektyvumą, tiek teikiamų paslaugų kokybę. Planuojama, kad darbuotojų įsitraukimas būtų matuojamas Vidaus reikalų ministerijos atliekamo Viešojo valdymo sektoriaus darbuotojų motyvacijos, įsitraukimo ir pasitenkinimo darbu tyrimo pagrindu.

VTĮ projekto 18 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad karjeros ir laikinųjų valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo metu, be kompetencijų, vertinamas pareigybės aprašyme nustatytų funkcijų atlikimas ir (ar) pasiekti veiklos rezultatai. Jungtukas „ir (ar)“ pasirinktas sąmoningai – valstybės tarnautojams, atliekantiems einamąsias (rutinines) funkcijas, metinės užduotys gali būti nenustatomos, tokiu atveju vertinamas pareigybės aprašyme nustatytų funkcijų atlikimas.

VTĮ projekto 18 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad įstaigos vadovo tarnybinę veiklą galėtų įvertinti ne tik įstaigos vadovą į pareigas priimantis asmuo, tačiau ir jo įgaliotas asmuo. Tai ypač aktualu Vyriausybėje ar ministerijose, kai įvertinti įstaigos vadovo tarnybinę veiklą būtų pavedama sritį kuruojančiam viceministrui. Įgaliotas asmuo įstaigos vadovo tarnybinei veiklai vertinti skiriamas tik tuo atveju, kai jis koordinuoja vertinamo įstaigos vadovo vadovaujamos įstaigos veiklą. Karjeros ir laikinųjų valstybės tarnautojų tarnybinę veiklą visais atvejais vertina jų tiesioginiai vadovai; vertinami valstybės tarnautojai turi teisę kviesti darbuotojų atstovavimą įgyvendinančius asmenis dalyvauti vertinime.

VTĮ projekto 18 straipsnio 13 dalyje siūloma numatyti tarnybinės veiklos apeliacines vertinimo komisijas. Valstybės tarnautojai savo tarnybinės veiklos vertinimo rezultatus galėtų skųsti įstaigoje sudaromai apeliacinei vertinimo komisijai, o įstaigos vadovo tarnybinės veiklos vertinimo rezultatai būtų peržiūrimi Vyriausybės įgaliotos įstaigos sudaromoje apeliacinėje vertinimo komisijoje.

Tokiu būdu būtų užtikrinamas valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo nešališkumas. Karjeros ir laikinųjų valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos pakartotinis vertinimas įstaigos sudaromoje apeliacinėje vertinimo komisijoje būtų objektyviai išnagrinėjamas, nes komisijos

nariai gerai išmanytų įstaigos veiklos specifiką; taip pat sumažinama valstybės tarnautojo tiesioginio vadovo šališkumo rizika.

Įstaigos vadovo, kaip aukščiausio valstybės tarnautojo tarnybinės veiklos apeliacinis vertinimas į pareigas priimančioje institucijoje neišvengiamai keltų konflikto riziką, todėl siūloma nustatyti, kad apeliacinę vertinimo komisiją sudarytų Vyriausybės įgaliota įstaiga, kurioje yra koncentruojama viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių valdymo praktika ir kompetencijos.

Į įstaigoje sudaromą apeliacinę vertinimo komisiją traukiamas darbuotojų atstovavimą įgyvendinantis asmuo. Tiek įstaigose sudaromų, tiek Vyriausybės įgaliotos įstaigos sudaromų apeliacinių vertinimo komisijų išvados dėl vertinimo rezultatų (pavyzdžiui, viršija lūkesčius, atitinka lūkesčius ir pan.) valstybės tarnautoją į pareigas priimančiam asmeniui yra privalomos, o konkrečią su vertinimo rezultatu susijusią priemonę (pavyzdžiui, skatinimo priemonę – padėką, papildomas poilsio dienas, piniginę išmoką ar kt.) parenka į pareigas priimantis asmuo. VTĮ projekto 18 straipsnio 13 dalyje nustatoma, kad apeliacinių vertinimo komisijų sudarymo ir darbo tvarką nustato Vyriausybė. Šioje tvarkoje bus nustatytas minimalus apeliacinės vertinimo komisijos narių skaičius, komisijos narių nešališkumo ir nusišalinimo reikalavimai, draudimas komisijos nariu skirti asmenį, atlikusį pirminį valstybės tarnautojo tarnybinės veiklos vertinimą ar kitaip dalyvavusį priimant ginčijamą sprendimą, darbuotojų atstovavimą įgyvendinančio asmens dalyvavimas komisijoje, terminas pakartotiniam vertinimui atlikti ir valstybės tarnautojo teisė susipažinti su vertinimo medžiaga, pateikti paaiškinimus ir būti išklausytam.

VTĮ projekto 18 straipsnio 10 dalyje patikslinama, kad valstybės tarnautojo tarnybinę veiklą įvertinus kaip neatitinkančią lūkesčių taikoma viena iš joje nurodytų priemonių, o pareiginės algos koeficientas gali būti mažinamas mažiau nei 0,06, kai jį sumažinus 0,06 jis nesiektų pareigybei nustatyto minimalaus pareiginės algos koeficiento. Visame VTĮ projekte sąvoka „kvalifikacijos tobulinimas“ keičiama sąvoka „kompetencijų ugdymas“ (pavyzdžiui, 18 straipsnio 9 dalyje), kuri geriau atspindi šiuolaikinį žmogiškųjų išteklių valdymo požiūrį.

Dėl VTĮ projekto 19 straipsnio.

Siūloma valstybės tarnautojams, išskyrus įstaigų vadovus, grąžinti iki 30 proc. siekiantį priedą už tarnybos Lietuvos valstybei stažą kaip motyvacinę priemonę. Priedas už tarnybos Lietuvos valstybei stažą išlieka atskira darbo užmokesčio dedamąja (VTĮ projekto 19 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

VTĮ projekto 19 straipsnio 3 dalyje siūloma patikslinti, kad darbo apmokėjimo sistema netaikoma įstaigų vadovams, o atskirą įstaigų vadovų darbo apmokėjimo sistemą tvirtins įstaigos vadovą į pareigas priimantis asmuo. Šiuo metu valstybės tarnautojų darbo apmokėjimo sistema nustatoma kolektyvinėje sutartyje, o jeigu jos nėra – įgyvendinus informavimo ir konsultavimosi procedūras darbo apmokėjimo sistemą tvirtina įstaigos vadovas. Įstaigos vadovas negali būti profesinės sąjungos ar darbuotojų atstovu, todėl ir taikyti valstybės tarnautojų darbo apmokėjimo sistemą įstaigos vadovui yra netikslinga dėl interesų derinimo.

Taip pat VTĮ projekto 19 straipsnio 3 dalyje siūloma atsisakyti nuostatos, kad darbo apmokėjimo sistema nustatoma vadovaujantis Vyriausybės patvirtintomis rekomendacijomis. Vadovaujantis subsidiarumo principu, VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalies 5 punkte siūloma nustatyti, kad Vyriausybės įgaliota įstaiga, be kita ko, teikia metodinę pagalbą ir konsultuoja šio įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų taikymo klausimais. Vyriausybės įgaliota įstaiga parengs darbo apmokėjimo sistemos rekomendacijas su konkrečiais pavyzdžiais. Darbo apmokėjimo sistemas įstaigos jau turi pasitvirtinusios nuo 2025 m. sausio 1 d. Kadangi Vyriausybės patvirtintos Darbo apmokėjimo sistemos nustatymo rekomendacijos taikomos ir biudžetinėms įstaigoms, kartu teikiamu Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 5 straipsnio

pakeitimo įstatymo projektu atitinkamai atsisakoma ir šio įstatymo 5 straipsnio 5 dalies nuostatos, kad darbo apmokėjimo sistema nustatoma atsižvelgiant į Vyriausybės tvirtinamas rekomendacijas.

VTĮ projekto 19 straipsnio 3 dalyje taip pat nustatoma, kad darbo apmokėjimo sistemoje nustatomi ir pareiginės algos didinimo kriterijai. Jais vadovaujantis bus priimami sprendimai dėl pareiginės algos koeficientų didinimo, be kita ko, VTĮ projekto 20 straipsnio 5 dalyje nustatytu atveju.

Dėl VTĮ projekto 20 straipsnio.

Siekiant aiškiai reglamentuoti, kaip turi būti apvalinamas pareiginės algos koeficientas, kad valstybės tarnautojui nebūtų pakenkta dėl techninių ar matematinių apvalinimo taisyklių skirtumų, VTĮ projekto 20 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad pareiginės algos koeficientas apvalinamas iki šimtųjų dalių darbuotojo naudai. Jeigu skaitmuo po paskutinio skaitmens, iki kurio apvalinama, yra didesnis už 0, prie paskutinio skaitmens pridedamas vienetas.

VTĮ projekto 20 straipsnio 1 dalyje atsisakoma nuostatos, kad įstaigų vadovų pareiginė alga nustatoma vadovaujantis Vyriausybės patvirtintais valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vertinimo kriterijų įverčiais, nes įstaigų vadovų darbo apmokėjimo sistemą nustatys juos į pareigas priimantis asmuo (VTĮ projekto 19 straipsnio 3 dalis), geriausiai galintis įvertinti jam pavaldžių įstaigų veiklos pobūdį, dydį ir atsakomybės lygį. Taip pat patikslinama, kad valstybės tarnautojo pareiginės algos maksimalus koeficientas negali viršyti ne tik įstaigos vadovo pareiginės algos maksimalaus koeficiento, bet ir VTĮ projekto 2 priede ar kituose įstatymuose įstaigos vadovui nustatyto konkretaus pareiginės algos koeficiento dydžio. VTĮ projekto 20 straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad pareiginės algos koeficiento vienetas yra pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis, nustatomas ir tvirtinamas Lietuvos Respublikos pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo įstatymo nustatyta tvarka.

VTĮ projekto 20 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad skelbime apie konkursą nurodomas ne tik pareiginės algos koeficientas ar koeficientų intervalas, bet ir jų piniginė išraiška. Taip didinamas darbo užmokesčio skaidrumas ir įgyvendinamas 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2023/970 reikalavimas pretendentams iš anksto pateikti informaciją apie pradinį darbo užmokestį ar jo intervalą.

VTĮ projekto 20 straipsnio 4 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatomas principas, kad atitinkamai mažesnis nei 0,06 ar 0,12 pareiginės algos koeficientas gali būti taikomas tuo atveju, kai pareiginės algos koeficientas viršija tai pareigybei nustatytą minimalų pareiginės algos koeficientą. Tai susiję su atvejais, kai, pavyzdžiui, darbo apmokėjimo sistemoje vyriausiojo specialisto maksimalus pareiginės algos koeficientas yra 2,15, tačiau faktinis vyriausiojo specialisto pareiginės algos koeficientas yra 2,07, t. y. mažesnis už 0,12. Tokiu būdu valstybės tarnautojui pareiginės algos koeficientas galėtų būti didinamas ir mažesniu nei 0,12 koeficiento dydžiu iki maksimalaus vyriausiajam specialistui darbo apmokėjimo sistemoje nustatyto maksimalaus (2,15) pareiginės algos koeficiento.

VTĮ projekto 20 straipsnio 4 dalies 2 ir 5 punktuose nustatoma, kad perkeliamam ar laikinai perkeliamam į lygiavertes pareigas, taip pat laikinai perkeliamam į žemesnes pareigas valstybės tarnautojui nustatoma ne mažesnė negu jam iki perkėlimo nustatyta pareiginė alga (formuluotės suvienodinamos visame VTĮ projekte). Tokiu būdu, pavyzdžiui, perkeliant valstybės tarnautoją iš kitos įstaigos, galės būti nustatomas didesnis pareiginės algos koeficientas, siekiant pritraukti kompetentingus asmenis ir konkuruoti su privačiu sektoriumi ar kitomis įstaigomis dėl paklausių profesijų specialistų. 20 straipsnio 4 dalies 6 ir 7 punktuose patikslinami atvejai, kai perkeltam ar grąžintam į eitas pareigas valstybės tarnautojui garantuojama ne mažesnė pareiginė alga, įskaitant grąžinimą iš politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigų.

VTĮ projekto 20 straipsnio 4 dalies 8 punkte siūloma nustatyti, kad po išbandymo laikotarpio pabaigos valstybės tarnautojui gali būti nustatomas didesnis pareiginės algos koeficientas skelbime

apie konkursą nurodyto koeficientų intervalo ribose. Jei koeficientų intervalo ribos skelbime apie konkursą nebuvo nurodytos, pareiginė alga gali būti nustatoma taikant ne daugiau nei 0,18 didesnį pareiginės algos koeficientą. Tokiu būdu sudaromos sąlygos valstybės tarnautojams, po išbandymo laikotarpio pripažinus, kad išbandymo rezultatai yra patenkinami, padidinti pareiginės algos koeficientą.

VTĮ projekto 20 straipsnio 4 dalies 9 punkte siūloma nustatyti, kad specialiajam atašė ar specialiojo atašė pavaduotojui, pasibaigus paskyrimo laikotarpiui grąžintam į iki perkėlimo į specialiojo atašė ar specialiojo atašė pavaduotojo pareigas eitas karjeros valstybės tarnautojo pareigas, nustatoma ne mažesnė negu jam iki perkėlimo nustatyta pareiginė alga, ir tokiu būdu ištaisyti spragą, susijusią su specialiųjų atašė ir jų pavaduotojų darbo užmokesčiu juos grąžinus į eitas valstybės tarnautojo pareigas.

VTĮ projekto 20 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad įstaigos vadovas, atsižvelgdamas į skirtus valstybės biudžeto asignavimus ir siekdamas įgyvendinti darbo apmokėjimo sistemos nuostatas, gali priimti sprendimą dėl visų ar tam tikros dalies valstybės tarnautojų pareiginės algos koeficientų padidinimo tam tikru konkrečiu dydžiu, atsižvelgdamas į darbo apmokėjimo sistemoje nustatytus kriterijus. Įgyvendindamas šį sprendimą valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo nustato valstybės tarnautojams didesnius pareiginės algos koeficientus, tačiau neviršydamas darbo apmokėjimo sistemoje konkrečiai pareigybei nustatyto didžiausio pareiginės algos koeficiento. Siūlomas teisinis reguliavimas yra susijęs su teigiama praktika, nustatyta 2023 m. gruodžio 19 d. Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo įstatyme Nr. XIV-2404. Įstaigoje likus papildomų lėšų, įstaigos vadovas gali priimti sprendimą supaprastinta tvarka padidinti valstybės tarnautojų pareiginės algos koeficientą išvengiant perteklinių valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo procedūrų. Šiuo pagrindu valstybės tarnautojų pareiginės algos koeficientas galėtų būti didinamas ir daliai objektyviais požymiais apibūdinamų valstybės tarnautojų (pavyzdžiui, valstybės tarnautojams, grįžusiems iš vaiko priežiūros atostogų, visiems vyresniesiems specialistams ir pan.).

VTĮ projekto 20 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojui, laikino perkėlimo metu atlikus tarnybinės veiklos vertinimą ir nustačius didesnį pareiginės algos koeficientą, šio straipsnio 5 dalies nustatytu atveju padidinus valstybės tarnautojo pareiginės algos koeficientą, padidinta pareiginės algos koeficiento dalis išlaikoma valstybės tarnautoją grąžinus į eitas ar perkėlus į kitas valstybės tarnautojo pareigas. Atsižvelgiant į tai, kad vertinamos karjeros valstybės tarnautojo kompetencijos, pareigybės aprašyme nustatytų funkcijų atlikimas ir (ar) pasiekti veiklos rezultatai, valstybės tarnautojo tarnybinės veiklos vertinimo metu skirtas pareiginės algos padidinimas turėtų būti išlaikomas ir valstybės tarnautoją grąžinus į eitas valstybės tarnautojo pareigas.

Dėl VTĮ projekto 21 straipsnio.

VTĮ projekto 21 straipsnio 1 dalį siūloma papildyti 4 punktu, pagal kurį valstybės tarnautojams gali būti mokama priemoka, kai darbo rinkoje trūksta tam tikrų profesijų, atsižvelgiant į Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą. Šios priemokos dydį nustato valstybės tarnautoją į pareigas priimantis asmuo, ji negali viršyti 100 procentų pareiginės algos ir neįskaitoma į bendrą kitų priemokų 80 procentų ribą (VTĮ projekto 21 straipsnio 2 dalis). Analogiška priemoka nustatyta Vidaus tarnybos statuto 57 straipsnyje. Taip sudaromos sąlygos pritraukti ir išlaikyti darbo rinkoje trūkstamų kompetencijų specialistus ir suvienodinamos valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo apmokėjimo galimybės. Įgyvendinant šią nuostatą reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimą Nr. 1177 „Dėl Atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašo patvirtinimo“, kad jame nustatytas sąrašas būtų taikomas ir valstybės tarnautojams.

Dėl VTĮ projekto 22 straipsnio.

VTĮ projekto 22 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti galimas valstybės tarnautojų skatinimo priemones per kalendorinius metus.

VTĮ projekto 22 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatoma, kad padėka skiriama tik kartu su kitomis skatinimo priemonėmis, siekiant, kad skatinimas turėtų realią motyvacinę vertę. Atsisakoma vienkartinės piniginės išmokos Vyriausybės nustatyta tvarka – įstaigos papildomas skatinimo priemones galės nusistatyti darbo apmokėjimo sistemoje (22 straipsnio 2 dalies 5 punktas). Piniginė išmoka už asmeninį išskirtinį indėlį, kaip ir iki šiol, gali būti skiriama ne dažniau kaip du kartus per kalendorinius metus.

VTĮ projekto 22 straipsnio 2 dalies 5 punkte siūloma suteikti įstaigoms diskrecijos teisę pačioms nuspręsti ir kolektyvinėje sutartyje, o kai jos nėra – įstaigos vadovo tvirtinamoje darbo apmokėjimo sistemoje nusistatyti papildomas valstybės tarnautojų skatinimo priemones, tačiau bendras skatinimo priemonių dydis pinigine išraiška negali viršyti vienos minimaliosios mėnesinės algos dydžio per kalendorinius metus.

Siūloma atsisakyti VTĮ 22 straipsnio 5 dalies (apie valstybės tarnautojo paskatinimą ir gautus valstybės apdovanojimus įrašoma į valstybės tarnautojo asmens bylą), nes valstybės tarnautojų duomenys apie skatinimus ir apdovanojimus yra kaupiami Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinėje sistemoje ir šių duomenų kaupimas numatytas Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinės sistemos nuostatų, patvirtintų Viešojo valdymo agentūros direktoriaus 2026 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-55 „Dėl Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, 23.1.21 papunktyje.

Dėl VTĮ projekto 23 straipsnio.

VTĮ projekto 23 straipsnio 5 dalis papildoma nauju 10 punktu, kuriuo šiurkščiu tarnybiniu nusižengimu laikomas nuolatinis (sisteminis) valstybės tarnautojo pareigybės aprašyme nustatytų tarnybinių pareigų neatlikimas. Praktikoje yra atvejų, kai valstybės tarnautojas, būdamas įstaigoje, ilgą laiką neatlieka tiesioginių funkcijų, o užsiima pašalinėmis veiklomis, tačiau kiekvienas atskiras neatlikimo atvejis yra smulkus, todėl tokį valstybės tarnautoją sunku patraukti tarnybinėn atsakomybėn, o nuoseklus tarnybinių nuobaudų skyrimas (pastaba, papeikimas, griežtas papeikimas) trunka ilgiau nei metus. Nuolatinis (sisteminis) valstybės tarnautojo neveikimas daro esminę neigiamą įtaką viešųjų paslaugų kokybei ir veiklos rezultatams, pažeidžiamas viešasis interesas gauti kokybiškas paslaugas.

Šio tarnybinio nusižengimo sudėtį sudaro šie požymiai: 1) neatliekamos pareigybės aprašyme nustatytos tarnybinės pareigos (įskaitant jas konkretizuojančius vadovo pavedimus), su kuriomis valstybės tarnautojas supažindintas; 2) pareigos neatliekamos visai arba iš esmės – pareigų atlikimo kokybės trūkumai, klaidos ar nepakankami rezultatai šiam punktui nepriskiriami ir vertinami kaip netinkamas pareigų atlikimas arba tarnybinės veiklos vertinimo metu; 3) neatlikimas yra nuolatinis (tęsiasi ilgesnį laiką) arba sisteminis (pasikartoja ir sudaro elgesio modelį), apima esminę pareigų dalį ir tęsiasi nepaisant vadovo pavedimų ar priminimų; 4) yra valstybės tarnautojo kaltė, t. y. jis galėjo pareigas atlikti, o pateisinamų priežasčių (pavyzdžiui, neužtikrintų darbo priemonių, objektyviai neįvykdomo darbo krūvio, prieštaringų nurodymų, sveikatos būklės) nėra.

Sąvokos „nuolatinis (sisteminis)“ vertinamasis pobūdis pasirinktas sąmoningai, kaip ir kituose VTĮ projekto 23 straipsnio 5 dalies punktuose (pavyzdžiui, „elgesys, diskredituojantis valstybės tarnybą“, „reikšmingas pažeidimas“): kiekvienas atvejis vertinamas individualiai tarnybinio nusižengimo tyrimo metu, įrodinėjimo pareiga tenka įstaigai, o valstybės tarnautojui užtikrinamos VTĮ projekto 24 straipsnyje nustatytos teisės ir darbuotojų atstovų dalyvavimas tyrime (VTĮ projekto 25 straipsnio 9 dalis). Šiurkštus tarnybinis nusižengimas suteikia teisę, bet neįpareigoja

skirti tarnybinę nuobaudą – atleidimą iš pareigų (VTĮ projekto 23 straipsnio 4 dalis), o tarnybinė nuobauda parenkama atsižvelgiant į kaltę, tarnybinio nusižengimo padarymo priežastis, aplinkybes ir padarinius (VTĮ projekto 23 straipsnio 2 dalis).

Dėl VTĮ projekto 25 straipsnio.

VTĮ projekto 25 straipsnio 1 dalyje, siekiant panaikinti teisinę spragą, siūloma nustatyti, kad tarnybinė nuobauda valstybės tarnautojams būtų skiriama atsižvelgiant ir į administracinio nusižengimo teisenos pabaigą.

VTĮ 25 straipsnio 6 dalies, kurioje nustatyta, kad sprendimas dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo ar dėl asmens, ėjusio valstybės tarnautojo pareigas, pripažinimo padariusiu tarnybinį nusižengimą ir tarnybinės nuobaudos, kuri turėtų būti jam skirta, gali būti skundžiamas teismui, siūloma atsisakyti kaip perteklinės, nes bet kuris administracinis sprendimas gali būti skundžiamas teismui.

Dėl VTĮ projekto 29 straipsnio.

VTĮ projekto 29 straipsnio 2 dalį siūloma papildyti nauju 4 punktu, nustatančiu teisinį pagrindą nušalinti valstybės tarnautoją nuo pareigų, kai jis be pateisinamų priežasčių per nustatytą protingą terminą nepasitikrina sveikatos, kai sveikatos patikrinimai yra privalomi pagal Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymą, jeigu jis buvo tinkamai informuotas apie pareigą pasitikrinti sveikatą ir jam buvo sudarytos sąlygos tai padaryti. Pakeitimas yra susijęs su siekiu valstybės tarnautoją apsaugoti nuo galimų traumų ir (ar) ligų, kurias gali sukelti valstybės tarnautojo sveikatos būklė, o darbdavys privalo užtikrinti saugias ir valstybės tarnautojui nekenksmingas darbo sąlygas.

VTĮ projekto 29 straipsnio 8 dalyje patikslinama, kad nepagrįstai nuo pareigų nušalintam valstybės tarnautojui išmokamas jo vidutinis darbo užmokestis, apskaičiuotas Vyriausybės nustatyta tvarka, už nušalinimo laikotarpį, o jeigu jis tuo laikotarpiu buvo perkeltas į kitas pareigas – darbo užmokesčio skirtumas ir delspinigiai.

Dėl VTĮ projekto 30 straipsnio.

VTĮ projekto 30 straipsnio 4 dalies 3 punkte siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojams, turintiems ne trumpesnį kaip vienerių metų tarnybos stažą toje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje, jo ir į pareigas jį priimančio asmens susitarimu yra suteikiamos iki vienų metų trukmės nemokamos atostogos. Siūloma nuostata siekiama stiprinti valstybės tarnybos kaip socialiai atsakingo darbdavio įvaizdį, padėti išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus tuo atveju, jei šie, pavyzdžiui, svarstytų galimybę dirbti privačiame sektoriuje, ir tokiu būdu lanksčiau valdyti žmogiškuosius išteklius. Teisė į tokias atostogas siejama su ne trumpesniu kaip vienerių metų tarnybos stažu konkrečioje įstaigoje, o pasinaudoti jomis galima ne dažniau kaip vieną kartą per 5 metus; atostogos suteikiamos tik valstybės tarnautojo ir jį į pareigas priimančio asmens susitarimu, todėl į pareigas priimantis asmuo, įvertinęs įstaigos veiklos poreikius, gali jų nesuteikti.

VTĮ projekto 30 straipsnio 5 dalį siūloma papildyti nuostata, kad valstybės tarnautojai turi teisę į piniginę kompensaciją už kasmetinių atostogų dalį, viršijančią VTĮ projekto 30 straipsnio 1 dalyje nustatytą kasmetinių atostogų už dvejus darbo metus trukmę. Šia nuostata siekiama suderinti teisinį reguliavimą su Darbo kodekso 127 straipsniu.

Siekiant tinkamai įgyvendinti 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrinčiųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, VTĮ projekto 30 straipsnio 6 dalyje nustatoma, kad valstybės tarnautojui, grįžusiam po Darbo kodekse nustatytų tikslinių atostogų (pavyzdžiui, atostogų vaikui prižiūrėti) ar VTĮ projekto 30 straipsnio 4 dalies 2 ir 3 punktuose nurodytų atostogų, garantuojamos eitos arba lygiavertės pareigos ne mažiau palankiomis tarnybos sąlygomis, įskaitant pareiginę algą, taip pat teisė naudotis visomis geresnėmis

tarnybos sąlygomis, įskaitant pareiginės algos padidėjimą, į kurias jis būtų turėjęs teisę, jeigu būtų ėjęs pareigas.

Dėl VTĮ projekto 31 straipsnio.

Atsižvelgiant į tai, kad valstybės tarnautojas vienu metu gali eiti kelias valstybės tarnautojo pareigas, VTĮ projekto 31 straipsnio 1 dalį siūloma papildyti nuostata, kad valstybės tarnautojui vienu metu einant kelias valstybės tarnautojo pareigas, tarnybos stažas nėra sudedamas.

VTĮ projekto 31 straipsnio 1 dalyje paliekama galiojanti nuostata, kad į tarnybos stažą įskaitomos tik VTĮ projekto 30 straipsnio 4 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytos atostogos (mokymosi atostogos ir atostogos dėl dalyvavimo paramos teikimo projektuose); VTĮ projekto 30 straipsnio 4 dalies 3 punkte nurodytos nemokamos atostogos dėl šeiminių ar kitų aplinkybių į tarnybos stažą neįskaitomos, nes jų metu valstybės tarnautojas tarnybinių pareigų neatlieka.

Dėl VTĮ projekto 32 straipsnio.

VTĮ projekto 32 straipsnio 1 dalies 2 punktą siūloma papildyti nuostata, kad valstybės tarnautojui išmokama 2 mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka, kai valstybės tarnautojas savo noru atsistatydina iš pareigų sukakus socialinio draudimo senatvės pensijos amžiui. Tokiu būdu teisinis reguliavimas yra suderinamas su Lietuvos Respublikos darbo kodekso 56 straipsnio 2 dalies nuostatomis. Taip pat 2 mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka būtų mokama valstybės tarnautojui, atsistatydinusiam savo noru dėl to, kad nebegali tinkamai atlikti savo funkcijų dėl ligos ar negalios, arba dėl to, kad namuose slaugo šeimos narį (vaiką, tėvą (įtėvį, rūpintoją), motiną (įmotę, rūpintoją), vyrą, žmoną, partnerį), kuris turi individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijos poreikį, arba pasibaigia įstaigos vadovo ar karjeros valstybės tarnautojo kadencija, arba valstybės tarnautojas pagal sveikatos priežiūros įstaigos išvadą nebegali eiti valstybės tarnautojo pareigų ir nesutinka būti perkeltas į kitas laisvas jo sveikatą atitinkančias valstybės tarnautojo pareigas arba kai tokių valstybės tarnautojo pareigų toje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje nėra.

VTĮ projekto 32 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad 1 mėnesio vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka atleidimo dieną išmokama politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojui ar politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu priimtam įstaigos vadovui, atleidžiamam pasibaigus jį pasirinkusio valstybės politiko ar kolegialios institucijos įgaliojimams, iširus Seimo frakcijai ar nutraukus jos veiklą (VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 22 punktas), jeigu jis ėjo politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas ne trumpiau kaip 6 mėnesius. Išeitinė išmoka nemokama politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojui, praradusiam jį pasirinkusio valstybės politiko pasitikėjimą (VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 8 punktas), ir nustatomas minimalus 6 mėnesių pareigų ėjimo laikotarpis, kuris yra paprastesnis ir aiškesnis už galiojantį reikalavimą eiti pareigas ne mažiau kaip pusę kadencijos. Tokio pat dydžio išeitinė išmoka mokama ir atleidžiant valstybės tarnautoją, kai į jo pareigas teismo sprendimu grąžinamas anksčiau jas ėjęs valstybės tarnautojas, arba paaiškėjus, kad priimant į pareigas buvo pažeisti įstatymo reikalavimai ir šių pažeidimų neįmanoma pašalinti (VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 12 ir 13 punktai).

Panaikinus pareigybę, išeitinė išmoka išmokama atleidimo dieną ar per su valstybės tarnautoju sutartą terminą (VTĮ projekto 32 straipsnio 3 dalis), o į tarnybos įstaigoje stažą, pagal kurį apskaičiuojamas išeitinės išmokos dydis, įskaitomas ir laikas, kurį valstybės tarnautojas buvo perkeltas į kitas pareigas ar pasitelktas padėti kitai institucijai ar organizacijai.

VTĮ projekto 32 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojo atleidimo atveju, perkėlimo į kitas valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje atveju ar grąžinant valstybės tarnautoją į eitas pareigas, jo atleidimo (perkėlimo, grąžinimo) dieną išmokamos visos jam priklausančios pinigų sumos, nebent su valstybės tarnautoju susitariama

dėl kito termino. Susitarti su valstybės tarnautoju dėl kito termino dėl išeitinių išmokų siūloma dėl lankstumo, kai įstaigai gali pritrūkti apyvartinių lėšų išmokant valstybės tarnautojams išeitines išmokas, ypač kai vienu metu atleidžiama (perkeliama) daug valstybės tarnautojų. Atsižvelgiant į įstaigų ir valstybės tarnautojų keliamą problematiką, taip pat siūloma VTĮ projekto 32 straipsnio 5 dalyje nustatyti, kad valstybės tarnautoją perkeliant į kitas valstybės tarnautojo pareigas kitoje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje ar grąžinant valstybės tarnautoją į eitas pareigas, valstybės tarnautojo, įstaigos, iš kurios jis perkeliamas, ir įstaigos, į kurią jis perkeliamas, susitarimu gali būti perkeliamos visos ar dalis perkėlimo dieną sukauptų ir nepanaudotų kasmetinių atostogų dienų, į kurias teisė nėra prarasta. Susitarimo šalimi yra ir priimančioji įstaiga, nes jai tektų pareiga suteikti ir apmokėti perkeltas atostogas; jeigu susitarimas nesudaromas, su valstybės tarnautoju už nepanaudotas kasmetines atostogas atsiskaitoma bendra tvarka. Šis siūlymas yra susijęs su tuo, kad pagal galiojantį teisinį reguliavimą valstybės tarnautoją perkeliant (grąžinant į eitas pareigas) į kitas valstybės tarnautojo pareigas, visiškai atsiskaitoma už nepanaudotas kasmetines atostogas. Valstybės tarnautoją perkėlus (grąžinus į eitas valstybės tarnautojo pareigas), jo stažas kasmetinėms atostogoms gauti pradedamas skaičiuoti iš naujo.

VTĮ projekto 32 straipsnio 6 dalyje nustatoma, kad šalių susitarimu (VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 19 punktas) atleidžiamam įstaigos vadovui (išskyrus įstaigos vadovą, priimamą į pareigas politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu) ir karjeros valstybės tarnautojui gali būti išmokama nuo 1 iki 6 mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka. Galiojančioje VTĮ redakcijoje ši išmoka vadinama kompensacija, o jos dydis siejamas su išeitine išmoka, mokama panaikinus pareigybę, kuri priklauso nuo tarnybos stažo įstaigoje. Siūlomu reguliavimu aiškiai nustatoma išmokos rūšis ir jos ribos, o konkretus išeitinės išmokos dydis nustatomas šalių susitarime (VTĮ projekto 35 straipsnio 3 dalis), atsižvelgiant į valstybės tarnautojo tarnybos trukmę, atleidimo aplinkybes ir įstaigos galimybes. Tai sudaro daugiau galimybių šalims susitarti dėl tarnybos santykių pabaigos.

Atsisakoma VTĮ 32 straipsnio 6 dalies nuostatos dėl išeitinių išmokų mokėjimo praėjus mėnesiui nuo valstybės tarnautojo atleidimo dienos. Pasibaigus tarnybos teisiniams santykiams išmoka turi būti išmokama iš karto, taip užtikrinant socialinį teisingumą ir siekiant mažinti administracinę naštą įstaigų finansų padaliniams kiekvieną mėnesį tikrinant, ar valstybės tarnautojas nėra priimtas į darbą (tarnybą) kitoje įstaigoje.

Dėl VTĮ projekto 33 straipsnio.

VTĮ projekto 33 straipsnio 1 dalies 1 punkte siūloma numatyti naują valstybės tarnautojo statuso atkūrimo pagrindą, t. y. siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojas galėtų atkurti valstybės tarnautojo statusą per 5 metus nuo atleidimo iš pareigų dienos (VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 1, 2, 4, 6, 10, 12, 14, 19, 21 ir 23 punktuose nurodytais atvejais) tais atvejais, kai valstybės tarnautojo atleidimas nėra susijęs su privačių interesų derinimu, nepriekaištingos reputacijos netekimu ar dėl tarnybinės nuobaudos – atleidimo iš pareigų skyrimu. Buvęs valstybės tarnautojas, dirbdamas privačiame sektoriuje ir įgijęs naujų profesinių įgūdžių bei kompetencijų, sugrįžęs į valstybės tarnybą, gali šias naujas kompetencijas pritaikyti įstaigos veiklai tobulinti. Šis mechanizmas leistų valstybės tarnautojui laisviau planuoti karjerą – išbandyti save kitose srityse nebijant prarasti galimybės sugrįžti. Tokiu būdu būtų skatinamas valstybės tarnautojo mobilumas, taip pat būtų orientuojamasi į visos valstybės, o ne tik į įstaigos ar valstybės tarnybos interesus. Valstybės tarnautojas, žinodamas, kad turi galimybę paprastesne tvarka, palyginti su konkurso procedūromis, sugrįžti į valstybės tarnybą, sudarytų sąlygas įstaigoms pritraukti naujų talentų ir įgyti naujų kompetencijų. Minėtas siūlymas susijęs su pasitikėjimo valstybės tarnyba stiprinimu, nes parodoma, kad valstybės tarnyba vertina darbuotojus ir palaiko jų profesinį tobulėjimą net ir už valstybės tarnybos ribų.

VTĮ projekto 33 straipsnio 4 dalyje nustatoma, kad jeigu asmuo turi teisę atkurti valstybės tarnautojo statusą keliais šio straipsnio 1 dalyje nustatytais pagrindais (pavyzdžiui, valstybės tarnautojas atsistatydino dėl darbo tarptautinėje institucijoje, todėl jam taikomas tiek 5 metų terminas nuo atleidimo dienos, tiek 6 mėnesių terminas nuo darbo tarptautinėje institucijoje pabaigos), taikomas jam palankesnis, t. y. vėliau pasibaigiantis, statuso atkūrimo terminas.

VTĮ projekto 33 straipsnio 1 dalies 2–6 punktuose nuo 3 iki 6 mėn. ilginamas statuso atkūrimo terminas, kuris buvusiam valstybės tarnautojui suteiktų ilgesnį laiko tarpą apsispręsti ir planuotai grįžti į valstybės tarnybą, dėl, pavyzdžiui, kitų įsipareigojimų (įvairių projektų, mokymosi, asmeninių įsipareigojimų ar šeiminių aplinkybių). 6 mėnesių laikotarpis užtikrintų lankstesnį perėjimą ir sumažintų riziką dėl kvalifikuoto valstybės tarnautojo praradimo.

VTĮ projekto 33 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad statusas neatkuriamas į pareigas, kurioms nustatyta kadencija, nes į tokias pareigas priimama konkurso būdu nustatytam laikui. 33 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad įstaigų vadovai, kurie iki priėmimo į įstaigos vadovo pareigas neturėjo karjeros valstybės tarnautojo statuso, į karjeros valstybės tarnautojo pareigas gali būti priimami statuso atkūrimo tvarka, – taip sudaromos sąlygos valstybės tarnyboje išlaikyti įstaigų vadovų kompetencijas ir patirtį.

Dėl VTĮ projekto 34 straipsnio.

VTĮ projekto 34 straipsnio 1 dalyje suapvalinami vienkartinių kompensacijų dydžiai, kurie buvo gauti 2019 m. perskaičiavus juos dėl socialinio draudimo įmokų mokėtojo pasikeitimo: žuvusio atliekant tarnybines pareigas ar mirusio dėl su tarnybinių pareigų atlikimu susijusių priežasčių valstybės tarnautojo šeimos nariams mokama 10 mėnesių (vietoj 9,31 mėnesio), žuvus užsienio valstybėje, kurioje vyksta ginkluotas konfliktas, ar dėl teroro akto – 80 mėnesių (vietoj 77,58 mėnesio), sužalotam ar sunkiai susirgusiam valstybės tarnautojui – nuo 20 iki 40 mėnesių (vietoj 23,28–38,79 mėnesio) vidutinio darbo užmokesčio dydžio kompensacija, o didžiausia kompensacijos suma – 100 000 eurų (vietoj 101 370 eurų). Ištaisomas netikslumas dėl kompensaciją gaunančių vaikų su negalia amžiaus – ši riba suvienodinama su besimokančių vaikų amžiaus riba (24 metai). Mirusio ne dėl su tarnyba susijusių priežasčių valstybės tarnautojo šeimos nariams vietoj vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio dydžio kompensacijos nustatoma 5 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio kompensacija, kad parama šeimai būtų pakankama ir nepriklausytų nuo mirusiojo darbo užmokesčio dydžio.

VTĮ projekto 34 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad materialinė pašalpa skiriama nuo 1 iki 5 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, o asmenų, kurių ligos ar mirties atveju ji gali būti skiriama, ratas papildomas sutuoktinio (partnerio, sugyventinio) įtėviais.

VTĮ projekto 34 straipsnio 4 dalyje nustatoma, kad senatvės pensijos amžių sukakusio valstybės tarnautojo valstybės tarnybos laikas gali būti pratęstas, jeigu jo tarnybinė veikla per paskutinius 3 metus buvo įvertinta kaip atitinkanti ir (ar) viršijanti lūkesčius ir jis neturi galiojančių tarnybinių nuobaudų. Tarnybos laiką su valstybės tarnautojo sutikimu pratęsia jį į pareigas priėmęs asmuo iki vienerių metų, o bendras pratęstos tarnybos laikas negali viršyti 5 metų. Taip sudaroma galimybė valstybės tarnyboje išlaikyti patyrusius ir gerai dirbančius valstybės tarnautojus, kartu į pareigas priimančiam asmeniui paliekant galimybę įvertinti jų tolesnio pareigų ėjimo tikslingumą. VTĮ projekto 34 straipsnio 6 dalyje paliekama galiojanti nuostata, kad į pareigas kadencijai priimtas įstaigos vadovas ar karjeros valstybės tarnautojas, kuriam kadencijos laikotarpiu sukanka senatvės pensijos amžius, gali eiti pareigas iki kadencijos pabaigos, jeigu jo tarnybinė veikla buvo įvertinta kaip atitinkanti ir (ar) viršijanti lūkesčius ir jis neturi galiojančių tarnybinių nuobaudų, – taip užtikrinami konkursą laimėjusio asmens teisėti lūkesčiai.

VTĮ projekto 34 straipsnio 5 dalyje siūloma grąžinti į VTĮ pagrindines valstybės tarnautojų socialines garantijas paliekant galimybę papildomas socialines garantijas valstybės tarnautojams nustatyti kolektyvinėje sutartyje, o jei jos nėra – įstaigos vadovo tvirtinamoje darbo apmokėjimo sistemoje. Valstybės tarnautojams garantuojamos einamos pareigos ir darbo užmokestis komandiruotės, kvietimo ar šaukimo į teismą, teisėsaugos ar kontrolės institucijas, vykimo karo prievolę ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą administruojančios institucijos nurodymu, artimųjų mirties (iki 3 darbo dienų), donorystės, vykimo į sveikatos priežiūros įstaigą (iki 2 darbo dienų per mėnesį), kompetencijų ugdymo ir specialiųjų profesinių žinių neatlygintino perdavimo kitiems viešojo sektoriaus darbuotojams atvejais, o atliekant privalomąją, savanorišką nenuolatinę karo tarnybą ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą – einamos arba kitos lygiavertės pareigos. Kartu atsisakoma VTĮ 35 straipsnio 1 dalies 12 punkte nustatyto atleidimo pagrindo, kai valstybės tarnautojas, atleistas iš privalomosios pradinės karo tarnybos ar alternatyviosios krašto apsaugos tarnybos, per 2 mėnesius negrįžta į eitas pareigas, kaip nereikalingo, nes nė karto per pastaruosius penkerius metus nebuvo panaudotas.

Dėl VTĮ projekto 35 straipsnio.

VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatomas atleidimo pagrindas, kai savivaldybės kontrolierius, Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos valstybės tarnautojas ar savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas pradeda eiti tos pačios savivaldybės tarybos nario pareigas (nuostata suderinta su Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso 176 straipsnio 4 dalies 7 punktu), o atskirame 21 punkte – kai valstybės tarnautojas pradeda eiti valstybės politiko (išskyrus savivaldybės tarybos nario) pareigas.

35 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatomas naujas atleidimo pagrindas – pasibaigęs specialiojo atašė ar specialiojo atašė pavaduotojo, priimto į šias pareigas konkurso būdu, paskyrimo laikotarpis. Politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų atleidimo pagrindai išskiriami į du savarankiškus punktus: 8 punkte – kai politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas praranda jį pasirinkusio valstybės politiko ar kolegialios institucijos pasitikėjimą, 22 punkte – kai pasibaigia jį pasirinkusio valstybės politiko ar kolegialios institucijos įgaliojimai, išyra Seimo frakcija arba nutraukiama jos veikla. 35 straipsnio 1 dalies 7 punkte nustatoma, kad valstybės tarnautojas atleidžiamas, kai jam sukanka senatvės pensijos amžius arba pasibaigia valstybės tarnybos pratęsimo terminas, o 23 punkte – kai tiesioginio pavaldumo santykių nepavyksta pašalinti per VTĮ projekto 10 straipsnio 4 dalies 3 punkte nustatytą terminą.

VTĮ projekto 35 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad šalių susitarime susitariama dėl išeitinės išmokos dydžio (VTĮ projekto 32 straipsnio 6 dalis), ir siūloma nustatyti, kad šalių susitarimu atleidžiamam valstybės tarnautojui, sulaukusiam socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus, išmokama ne mažesnė nei 2 mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka. Šia nuostata siekiama užtikrinti valstybės tarnautojų, sulaukusių senatvės pensijos amžiaus, teisių užtikrinimą, nes pagal VTĮ projekto 32 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatas savo noru iš pareigų atsistatydinusiam valstybės tarnautojui dėl to, kad jam sukako socialinio draudimo senatvės pensijos amžius, išmokama 2 mėnesių jo vidutinio darbo užmokesčio dydžio išeitinė išmoka.

VTĮ projekto 35 straipsnio 4 dalyje nustatoma nėščių valstybės tarnautojų ir valstybės tarnautojų, auginančių vaiką iki 3 metų, apsauga nuo atleidimo. Ši apsauga netaikoma, kai valstybės tarnautojas atleidžiamas dėl įsiteisėjusio teismo sprendimo grąžinti į pareigas anksčiau jas ėjusį valstybės tarnautoją ar dėl sveikatos būklės (VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 12 ir 14 punktai), taip pat kai tarnybinė nuobauda – atleidimas iš pareigų paskirta už šiurkštų tarnybinį nusižengimą.

VTĮ projekto 35 straipsnio 5 dalyje nustatoma, kad politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas neatleidžiamas, kai kitas valstybės politikas tęsia jo įgaliojimus arba jis

perkeliamas į kitas politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas toje pačioje ar kitoje įstaigoje, – taip užtikrinamas veiklos tęstinumas (pavyzdžiui, pasikeitus ministrui tos pačios Vyriausybės kadencijos metu).

VTĮ projekto 35 straipsnio 7 dalyje siūloma apsaugoti valstybės tarnautojus – profesinių sąjungų valdymo organų narius ir nustatyti, kad valstybės tarnautojai tam tikrais atvejais (kuriuos galima būtų lengviausia pritaikyti valstybės tarnautojo atleidimo iš pareigų atveju) negalėtų būti atleidžiami iš valstybės tarnautojo pareigų negavus išankstinio profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo sutikimo. Šie atleidimo pagrindai (pareigybės panaikinimas, sveikatos būklė, tarnybinė veikla, įvertinta kaip neatitinkanti lūkesčių, tarnybinė nuobauda – atleidimas iš pareigų, nepatenkinami išbandymo rezultatai) yra susiję su į pareigas priimančio asmens vertinimu ir diskrecija, todėl išankstinis profesinės sąjungos organo sutikimas yra tinkama apsaugos nuo galimo persekiojimo dėl profesinės sąjungos veiklos priemonė; kitais atleidimo pagrindais valstybės tarnautojas atleidžiamas dėl objektyvių aplinkybių, nepriklausančių nuo į pareigas priimančio asmens valios.

VTĮ projekto 35 straipsnio 8 dalyje nustatomi valstybės tarnautojo pareigybės panaikinimo pagrindai ir sąlygos: pareigybė gali būti panaikinta, kai dėl darbo organizavimo pakeitimų ar kitų priežasčių, susijusių su įstaigos veikla, pareigybės aprašyme nustatytos funkcijos tampa perteklinės; valstybės tarnautojas atleidžiamas, jeigu jis nesutinka būti perkeltas į kitas laisvas valstybės tarnautojo pareigas toje įstaigoje arba jeigu tokių pareigų nėra, o apie numatomą atleidimą įspėjamas Darbo kodekso 57 straipsnyje nustatytais terminais.

Dėl VTĮ projekto 36 straipsnio.

VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalies 6 punkte nustatoma, kad Vyriausybės įgaliota įstaiga prižiūri, kaip įgyvendinamas VTĮ ir su juo susiję teisės aktai ir kaip jų laikomasi, tiria asmenų pranešimus, skundus ir prašymus, o 36 straipsnio 3 dalyje – jos teisės, būtinos priežiūros funkcijai atlikti (nemokamai gauti informaciją iš institucijų, jų darbuotojų ir informacinių sistemų, teikti rekomendacijas, kviesti ekspertus). Priežiūros funkcija (6 punktas) atribojama nuo metodinės pagalbos ir konsultavimo funkcijos (5 punktas).

VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalyje vietoj konkrečios įstaigos pavadinimo vartojama formuluotė „Vyriausybės įgaliota įstaiga“. Šiai įstaigai pavedama centralizuotai organizuoti konkursus į įstaigų vadovų pareigas (1 punktas), sudaryti įstaigų vadovų tarnybinės veiklos apeliacinę vertinimo komisiją (2 punktas), tvirtinti valstybės tarnautojų kompetencijų sąrašą ir kompetencijų aprašymus (8 punktas), atlikti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų žmogiškųjų išteklių valdymo pokyčių stebėseną (9 punktas), taip pat teikti kompetencijų ugdymo paslaugas, kai šių paslaugų teikimo sąnaudas padengia paslaugų gavėjai, ir nustatyti šių paslaugų teikimo sąnaudų apskaičiavimo ir apmokėjimo tvarką (10 punktas).

VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalies 3 punkte siūloma pavesti Vyriausybės įgaliotai įstaigai centralizuotai organizuoti ir koordinuoti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų darbuotojų kompetencijų ugdymą ir nustatyti ugdymo prioritetus.

Dėl VTĮ projekto 38 straipsnio.

VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalies 10 punkte siūloma nustatyti, kad valstybės tarnautojai, be kita ko, privalo Vyriausybės įgaliotos įstaigos vadovo nustatyta tvarka ugdyti kompetencijas. VTĮ projekto 38 straipsnyje išlaikoma galiojanti garantija dėl kompetencijų ugdymo finansavimo: valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga sudaro sąlygas valstybės tarnautojams ugdyti kompetencijas ir tam skiria tarnybos laiko, o kompetencijų ugdymas finansuojamas iš įstaigai skiriamų valstybės biudžeto asignavimų ar kitų teisėtų lėšų, kai jis būtinas Vyriausybės įgaliotos įstaigos nustatytiems prioritetams ar įstaigos tikslams ir uždaviniams įgyvendinti arba kai jis yra

privalomas. Valstybės tarnautojas nelaikomas neįvykdžiusiu pareigos ugdyti kompetencijas, jeigu įstaiga nesudarė sąlygų ją įvykdyti.

Dėl VTĮ 41 straipsnio atsisakymo.

Atsisakoma VTĮ 41 straipsnio nuostatų, reglamentuojančių valstybės tarnautojų pažymėjimų išdavimo tvarką, nes viešojo sektoriaus darbuotojų, įskaitant ir valstybės tarnautojų, pažymėjimų išdavimą nustato Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus darbuotojų registravimo įstatymas.

Dėl VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsnio.

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsniu siūloma nuo 2027 m. sausio 1 d. padidinti VTĮ 1 priedo 4–9 punktuose nurodytų valstybės tarnautojų pareigybių grupių minimalius pareiginės algos koeficientus. Šis straipsnis įsigalioja kartu su didinama MMA, t. y. anksčiau nei VTĮ projektas (VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalis). Įgyvendinus šį pakeitimą, minimali valstybės tarnautojo specialisto pareiginė alga (apie 1 438 eurai) būtų didesnė už 1,1 MMA (1 369,50 euro), t. y. už ribą, kuri pagal Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 6 straipsnio 1 dalį taikoma biudžetinių įstaigų darbuotojams, išskyrus darbininkus.

Kaip padidėtų valstybės tarnautojų minimalūs pareiginės algos koeficientai įgyvendinus VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsnį, atsispindi šioje lentelėje:

Eil. Nr.	Pareigybių grupė (sutrumpintai)	Min. kof. 2026 m.	Min. PA 2026 m. (BD 1798), eurais	Min. kof. 2027 m.	Min. PA 2027 m. (BD 1798), eurais	Min. PA augimas, proc.	Min. PA augimas, eurais	VT, kurių PA reikės didinti, sk.	Papildomų lėšų poreikis 2027 m., eurais
4.	departamento direktorius, valdybos viršininkas, vyriausiasis patarėjas ir kt.	1,08	1942	1,10	1978	1,9	36	–	–
5.	skyriaus, kuris nėra kitame struktūriniame padalinyje, vedėjas, vyresnysis patarėjas, ministro patarėjas ir kt.	0,92	1654	1,00	1798	8,7	144	–	–
6.	skyriaus, kuris yra kitame struktūriniame padalinyje, vedėjas, patarėjas, atstovai spaudai ir kt.	0,85	1528	0,95	1708	11,8	180	6	5 616
7.	vyriausiasis specialistas, savivaldybės mero patarėjas ir kt.	0,77	1384	0,90	1618	16,9	234	263	348 511
8.	vyresnysis specialistas, Seimo nario padėjėjas, ministro padėjėjas ir kt.	0,74	1331	0,85	1528	14,9	197	208	342 584
9.	specialistas, teismo administracijos sekretorius, teismo posėdžių sekretorius	0,71	1277	0,80	1438	12,7	161	149	76 071
	Iš viso							**626**	**772 781**

*Eil. Nr. – VTĮ 1 priedo punkto numeris; Min. kof. – minimalus pareiginės algos koeficientas; Min. PA – minimali pareiginė alga, eurais; BD – bazinis dydis; VT – valstybės tarnautojai. VT skaičius ir papildomų lėšų poreikis – Viešojo valdymo agentūros duomenys apie iš valstybės biudžeto finansuojamose valstybės institucijose ir įstaigose einančius pareigas valstybės tarnautojus, kurių pareiginės algos koeficientai mažesni už VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsniu siūlomus (be savivaldybių institucijų ir įstaigų, Valstybinio socialinio draudimo fondo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis finansuojamų įstaigų).

Įgyvendinus VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsnį, būtų išlaikytas valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, darbo apmokėjimo sąlygų suderinamumas, išlaikytas pagrįstas skirtingo lygio valstybės tarnautojų pareigybių diferencijavimas ir sumažinta rizika, kad valstybės tarnyba taps mažiau patraukli nei darbas biudžetinėse įstaigose pagal darbo sutartis.

Dėl VTĮ projekto įsigaliojimo, įgyvendinimo ir taikymo

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatoma, kad įstatymas įsigalioja 2027 m. liepos 1 d., išskyrus jo 2 straipsnį, kuriuo didinami valstybės tarnautojų minimalūs pareiginės algos koeficientai, – jis įsigalioja 2027 m. sausio 1 d., kartu su didinama MMA, ir 3 straipsnio 3 dalį, kuri įsigalioja kitą dieną po įstatymo oficialaus paskelbimo, kad iki įstatymo įsigaliojimo būtų galima priimti jo įgyvendinamuosius teisės aktus.

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad Vyriausybė, vidaus reikalų ministras, Vyriausybės įgaliotos įstaigos vadovas ir kiti subjektai pagal kompetenciją iki šio įstatymo įsigaliojimo turės priimti šį įstatymą įgyvendinančius teisės aktus. Valstybės ir savivaldybės institucijos ir įstaigos iki šio įstatymo įsigaliojimo turės pakeisti darbo apmokėjimo sistemas taip, kad jos atitiktų šio įstatymo nuostatas.

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad 2028 m. sausio 1 d. VTĮ projekto 6 straipsnis papildomas 3 dalimi, pagal kurią į pareigas priimantis asmuo ne rečiau kaip kartą per 2 metus per Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinę sistemą Valstybės sienos apsaugos tarnybos informacinėje sistemoje tikrina, ar valstybės tarnautojas laikosi pareigos nevykti į Vyriausybės nustatytas užsienio valstybes ar teritorijas. Vėlesnis šios nuostatos įsigaliojimas siejamas su integracijų tarp Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinės sistemos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos informacinės sistemos sukūrimo darbais.

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 5 dalyje nustatoma, kad iki įstatymo įsigaliojimo pradėtos konkurso, atrankos, statuso atkūrimo, veiklos vertinimo, tarnybinio nusižengimo tyrimo, kvalifikacijos tobulinimo (kompetencijų ugdymo) ir atleidimo iš pareigų procedūros baigiamos pagal iki įsigaliojimo galiojusius teisės aktus. Taip pat aiškiai nustatoma, kad valstybės tarnautojams, atleistiems iš pareigų iki 2027 m. birželio 30 d., išeitinės išmokos ir kompensacijos (jų neišmokėtos dalys) mokamos iki 2027 m. birželio 30 d. galiojusiuose teisės aktuose nustatytais dydžiais, tvarka ir terminais. Valstybės tarnautojo statuso atkūrimo terminui taikomos naujojo įstatymo nuostatos, taigi ilgesniais statuso atkūrimo terminais galės pasinaudoti ir iki įstatymo įsigaliojimo atleisti asmenys.

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 7 ir 8 dalyse, siekiant apsaugoti teisėtus lūkesčius, nustatoma, kad nepriekaištingos reputacijos reikalavimai ir pareigos A ir B pareigybių lygio darbuotojams taikomi tik dėl faktų ir aplinkybių, įvykusių 2027 m. liepos 1 d. ir vėliau, o nauji šiurkštaus tarnybinio nusižengimo pagrindai (VTĮ projekto 23 straipsnio 5 dalies 1 punkto nuostata dėl 6 straipsnio 1 dalies 2, 3 ir 9 punktuose nustatytų pareigų nevykdymo ir 10 punktas) netaikomi iki įstatymo įsigaliojimo atliktiems veiksmams (neveikimui).

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad iki šio įstatymo įsigaliojimo pareigas einantys valstybės tarnautojai, neturintys aukštojo išsilavinimo, toliau eina tas pačias valstybės tarnautojo pareigas. Šiuo metu yra apie 120 valstybės tarnautojų, priimtų į valstybės tarnautojo pareigas 1998–2004 metais, kai tam tikroms valstybės tarnautojų pareigybėms nebuvo taikomas aukštojo išsilavinimo reikalavimas. Aukštojo išsilavinimo reikalavimas nustatytas ir galiojančiame VTĮ, todėl ši nuostata nesukuria naujos išimties, o užtikrina įgytų teisių apsaugą ir teisinį tikrumą naujos redakcijos VTĮ įsigaliojimo metu. Išimtis taikoma tik toms pačioms einamoms pareigoms: perkeliant ar priimant šiuos asmenis į kitas valstybės tarnautojo pareigas, jiems taikomi bendrieji reikalavimai, todėl asmenų, siekiančių tapti valstybės tarnautojais, lygiateisiškumas nepažeidžiamas.

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 9 ir 10 dalyse siūlomas nustatyti darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartį, pareigybių, kurių funkcijos atitinka VTĮ projekto 3 straipsnio 11 dalyje nustatytą valstybės tarnautojo sąvoką, keitimo į valstybės tarnautojo pareigybes mechanizmas. Tokios pareigybės per 4,5 metų nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos turės būti panaikintos ir įsteigtos

valstybės tarnautojų pareigybės. Buvę valstybės tarnautojai, kurie iš valstybės tarnautojo pareigų buvo atleisti įgyvendinant 2023 m. gegužės 25 d. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1985 2 straipsnio 8 dalį, turės teisę atkurti valstybės tarnautojo statusą VTĮ projekto 33 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta tvarka ir terminais, t. y. per 5 metus nuo atleidimo iš valstybės tarnautojo pareigų dienos. Statuso atkūrimo procedūros sumažins įstaigų administracinę naštą organizuojant konkursus valstybės tarnautojo pareigoms užimti.

VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 11 dalyje nustatoma, kad VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta pareiga nevykti į Vyriausybės nustatytas užsienio valstybes ar teritorijas netaikoma valstybės tarnautojų ir A ir B pareigybių lygio darbuotojų kelionėms, įsigytoms iki įstatymo priėmimo dienos, jeigu valstybės tarnautojas ar darbuotojas iki kelionės pradžios, bet ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo įstatymo įsigaliojimo dienos, raštu informavo į pareigas priimantį asmenį apie kelionę ir pateikė jos įsigijimą iki įstatymo priėmimo dienos patvirtinančius dokumentus. Taip apsaugomi asmenų, teisėtai suplanavusių ir apmokėjusių keliones iki naujojo reguliavimo priėmimo, teisėti lūkesčiai.

Dėl pareigūnų, karių ir diplomatų perkėlimo į karjeros valstybės tarnautojo pareigas (Diplomatinės tarnybos įstatymo, Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo, Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo, Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo, Vadovybės apsaugos įstatymo, Vidaus tarnybos statuto ir Žvalgybos įstatymo pakeitimo projektai)

Įgyvendinant VTĮ projekto 15 straipsnio 13 dalį, nuolatinio perkėlimo į karjeros valstybės tarnautojo pareigas tvarka ir sąlygos (rašytinis prašymas, atitiktis bendriesiems ir specialiesiems reikalavimams, perkėlimo momentas, perkėlimas tik baigus tarnybinio nusižengimo tyrimą ar tarnybinį patikrinimą) nustatomos VTĮ, o susijusiuose įstatymų projektuose – tik atleidimo pagrindai, kuriais atleidžiamas pareigūnas (profesinės karo tarnybos karys, diplomatas) Valstybės tarnybos įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis gali būti nuolat perkeltas į karjeros valstybės tarnautojo pareigas. Toks modelis atitinka kiekvieno įstatymo reguliavimo dalyką ir leidžia išvengti tų pačių nuostatų dubliavimo šešiuose įstatymuose. Į nuolatinio perkėlimo pagrindų sąrašus įtraukti tik su asmens kalte ar neigiamomis aplinkybėmis nesusiję atleidimo pagrindai (savo noru, dėl išėjimo į pensiją, sukakus nustatytam amžiui (išskyrus atvejus, kai asmeniui sukanka socialinio draudimo senatvės pensijos amžius, nes tokio amžiaus asmuo pagal VTĮ projekto 10 straipsnio 1 dalies 2 punktą negali būti priimtas į valstybės tarnautojo pareigas), dėl sveikatos būklės ar ligos, panaikinus pareigybę ar pertvarkius instituciją, šalių susitarimu, pasibaigus paskyrimo laikotarpiui ir pan.), o neįtraukti atleidimo pagrindai, susiję su neigiamu tarnybinės veiklos įvertinimu, nepatenkinamais išbandymo rezultatais, pareigūno vardo pažeminimu, tarnybine nuobauda, specialiųjų teisių ar leidimo dirbti su įslaptinta informacija netekimu, priklausomybe nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų ir kitais panašiais pagrindais. Todėl nuolatinio perkėlimo pagrindais nenurodomi atleidimo pagrindai, taikomi sukakus 65 metams ar socialinio draudimo senatvės pensijos amžiui (Diplomatinės tarnybos įstatymo 92 straipsnio 1 dalies 5 punktas, Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 10 punktas), o pagrindai, apimantys ir jaunesnio amžiaus asmenis, susiaurinami: profesinės karo tarnybos karys gali būti perkeltas, kai jam sukanka Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje nustatytas amžius ar 45 straipsnio 6 dalyje nustatytas 60 metų amžius, Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnas – kai jam sukanka Vadovybės apsaugos įstatymo 41 straipsnio 2 dalyje nustatytas amžius, o Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 15 punkte, Vidaus tarnybos statuto 74 straipsnio 1 dalies 2 punkte ir Žvalgybos įstatymo 53 straipsnio 16 punkte nurodytais pagrindais – tik jeigu asmeniui nėra sukakęs socialinio draudimo senatvės pensijos amžius. Diplomatinės tarnybos įstatymo projekte nuolatinis perkėlimas

netaikomas diplomatams, dirbantiems pagal terminuotą diplomato tarnybos sutartį, todėl Diplomatinės tarnybos įstatymo 92 straipsnio 1 dalies 14 punkte nurodytas pagrindas taikomas tik diplomato tarnybos sutartį nutraukiant šalių susitarimu 92 straipsnio 8 dalyje nustatyta tvarka. Perkeliamo asmens pareigybė prilyginama VTĮ 1 priede nurodytai pareigybei Vyriausybės įgaliotos įstaigos nustatytais kriterijais (VTĮ projekto 9 straipsnio 4 dalis), o pareiginė alga nustatoma pagal įstaigos darbo apmokėjimo sistemą (VTĮ projekto 20 straipsnio 1 dalis).

Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo ir Vadovybės apsaugos įstatymo projektais, be nuolatinio perkėlimo, papildomai nustatomas ir laikinas pareigūnų perkėlimas tarnybinio būtinumo atveju iki 3 metų (su galimybe pratęsti ne ilgiau kaip 2 metams), analogiškas Vidaus tarnybos statuto 32 straipsnyje nustatytam modeliui, išsaugant pareigūnui ne mažesnį darbo užmokestį ir garantiją grįžti į pareigūno pareigas; Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnui paliekamas turėtas tarnybinis rangas, o Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnams tarnybinio rango išsaugojimo reikalavimas nenustatomas, nes jų tarnybiniai rangai siejami su pareigybėmis. Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatyme, Vadovybės apsaugos įstatyme, Žvalgybos įstatyme ir Diplomatinės tarnybos įstatyme, analogiškai Vidaus tarnybos statutui, nustatoma, kad pareigūno (diplomato) rašytinis sutikimas laikinai perkelti jį į karjeros valstybės tarnautojo pareigas ar pratęsti perkėlimo terminą nereikalingas karo padėties, nepaprastosios padėties, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų atvejais. Laikinas perkėlimas į karjeros valstybės tarnautojo pareigas netaikomas Specialiųjų tyrimų tarnybos, Vadovybės apsaugos tarnybos, žvalgybos institucijų ir centrinių statutinių įstaigų vadovams, kuriuos į pareigas skiria Respublikos Prezidentas, Vyriausybė ar ministras, o Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo 37 straipsnio 9 dalyje ir Vadovybės apsaugos įstatymo 39 straipsnio 6 dalyje nustatoma, kad pareigūnas į kitas pareigas gali būti perkeliamas ir šio įstatymo nustatytais atvejais. Vidaus tarnybos statuto 32 straipsnyje laikino perkėlimo galimybė išplečiama ir į savivaldybių institucijas ir įstaigas, o 56 straipsnio 1 dalies 12 punkte patikslinama, kad jame nurodytas laikotarpis apima tik laikiną perkėlimą Statuto 32 straipsnio 1 dalies pagrindu. Statuto 8 straipsnio 2 dalies 4 punkte nepriekaištingos reputacijos reikalavimai papildomi anksčiau diplomato pareigas ėjusiais asmenimis.

Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo projektu papildomo 37^1 straipsnio 3 dalyje ir Vadovybės apsaugos įstatymo projektu papildomo 40^1 straipsnio 3 dalyje perimamas Vidaus tarnybos statuto 32 straipsnio 3 dalyje jau nustatytas ir praktikoje taikomas reguliavimas, siekiant vienodo pareigūnų grąžinimo po laikino perkėlimo modelio. Pasibaigus laikino perkėlimo terminui, pareigūnas pirmiausia grąžinamas į iki perkėlimo eitas pareigas, o tik nesant šių pareigų – į kitas lygiavertes pareigas. Į žemesnes pareigas pareigūnas gali būti skiriamas tik nesant nei iki perkėlimo eitų, nei kitų lygiaverčių pareigų, tik jo paties rašytiniu sutikimu ir tik laikinai – atsiradus laisvoms lygiavertėms pareigoms, jis į jas skiriamas. Visą šį laikotarpį pareigūnui garantuojamas ne mažesnis nei iki perkėlimo nustatytas darbo užmokestis (Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnui paliekamas ir turėtas tarnybinis rangas), todėl jo padėtis nepablogėja. Konkretus tokio skyrimo terminas nenustatomas, nes jam pasibaigus vis tiek nebūtų aišku, į kokias pareigas pareigūnas turėtų būti skiriamas, jeigu laisvų lygiaverčių pareigų nėra, todėl nuo laisvų pareigų atsiradimo priklausantis reguliavimas pareigūnui yra palankesnis.

Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pakeitimo įstatymo projektu nuostata dėl perkėlimo į karjeros valstybės tarnautojo pareigas laiko įskaitymo į tarnybos laiką pareigūnų ir karių valstybinei pensijai skirti ir darbo užmokesčio vidurkio apskaičiavimo taikoma ne tik vidaus tarnybos sistemos pareigūnams, bet vienodai visiems pareigūnams ir kariams. Į tarnybos laiką pensijai skirti, kaip ir dabar, įskaitomas tik laikinas perkėlimas karo padėties, nepaprastosios padėties, ekstremaliųjų įvykių ar ekstremaliųjų situacijų atvejais, nes tokiais atvejais perkeliama valstybės sprendimu dėl

išskirtinių aplinkybių; kitais atvejais perkėlimas vyksta pareigūno sutikimu ar prašymu, todėl jo laikotarpis į tarnybos laiką pensijai skirti neįskaitomas.

Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo projektu taip pat patikslinamas pareigūnų rezervo reglamentavimas: į rezervą įtraukiami buvę pareigūnai jų prašymu per 30 darbo dienų nuo reikiamų duomenų gavimo, bet ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo atleidimo, buvęs pareigūnas rezerve gali būti iki jam sukaks 65 metai, o išbraukimo iš rezervo pagrindai įtvirtinami įstatyme.

Diplomatinės tarnybos įstatymo projektu, be nuolatinio perkėlimo (43 straipsnio 4^1 dalis), nuorodos suderinamos su VTĮ projektu (5, 6, 42, 43 ir 79 straipsniai, įskaitant DTĮ 43 straipsnio 7 dalyje pateiktą nuorodą į VTĮ projekto 35 straipsnio 1 dalies 8 ir 22 punktus), deklaracijos pavadinimas suderinamas su Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymu (privačių interesų deklaracija), terminas grįžti į iki terminuotos diplomato tarnybos sutarties sudarymo eitas pareigas pailginamas nuo 3 iki 6 mėnesių nuo terminuotos diplomato tarnybos sutarties pasibaigimo, suvienodinant jį su VTĮ projekto 33 straipsnyje nustatytais statuso atkūrimo terminais, o terminas „statutinis valstybės tarnautojas“ keičiamas terminu „vidaus tarnybos sistemos pareigūnas“ (45 ir 65 straipsniai). Įstatymo projekto 8 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad naujas 6 mėnesių terminas taikomas asmenims, kurių terminuotos diplomato tarnybos sutartys pasibaigė 2027 m. liepos 1 d. ir vėliau. Nuolatinio perkėlimo laikotarpis į diplomatinės tarnybos stažą neįskaitomas (79 straipsnio 2 dalis).

Dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 27, 35, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto

Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 27 punktas ir 67 straipsnio 9 dalies 2 punktas suderinami su VTĮ projekte vartojama sąvoka – sąvoka „kvalifikacijos tobulinimas“ keičiama sąvoka „kompetencijų ugdymas“.

Vietos savivaldos įstatymo 35 straipsnio 9 dalis suderinama su VTĮ projektu ir supaprastinama: nustatoma, kad seniūną į pareigas priima ir iš jų atleidžia savivaldybės administracijos direktorius, vadovaudamasis šiuo įstatymu ir Valstybės tarnybos įstatymu, o be konkurso buvęs seniūnas į seniūno pareigas gali būti priimamas tik tuo atveju, jeigu jis turi teisę atkurti valstybės tarnautojo statusą pagal VTĮ ir atitinka seniūno pareigybei nustatytus reikalavimus. Atsisakoma nuorodų į VTĮ 33 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytas garantijas ir į tarnybinį kaitumą, kurio VTĮ projekte atsisakoma.

Vietos savivaldos įstatymo 68 straipsnio 2 dalis suderinama su Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo pakeitimo įstatymo projektu: nustatoma, kad savivaldybės centralizuoto vidaus audito tarnybos vadovas ir vidaus auditoriai yra valstybės tarnautojai, o ne darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis.

Vietos savivaldos įstatymo pakeitimo įstatymo projekto 5 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad vidaus audito tarnybos vadovai ir vidaus auditoriai, kurie dirba pagal darbo sutartį, pareigas eina tol, kol VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 9 ir 10 dalyse nustatyta tvarka bus pakeistas jų pareigybių statusas.

Dėl Lietuvos Respublikos valstybės politikų darbo užmokesčio įstatymo Nr. XIV-2013 priedo pakeitimo įstatymo projekto

Įstatymo projektu siūloma sumažinti mero darbo užmokesčio lygių skaičių nuo 5 iki 3. Šis pakeitimas susijęs su merų darbo apmokėjimo sistemos skaidrumu, efektyvumu ir vienodesniu atlyginimų reguliavimu. Kartu siūloma padidinti fiksuotus merų pareiginių algų koeficientus: savivaldybėse, kuriose gyvena 500 tūkst. ar daugiau gyventojų – 4,3 (dabar – 3,5), nuo 50 tūkst. iki 500 tūkst. gyventojų – 4 (dabar – 3,2–3,4), iki 50 tūkst. gyventojų – 3,7 (dabar – 2,8–3,0). Nuo 2023

metų, merui tapus savivaldybės vykdomąja institucija, gerokai išaugo merų atsakomybė, funkcijų apimtis ir darbo krūvis, tačiau jų darbo užmokestis nekito.

Merų darbo užmokestį didinti ragino ir Lietuvos savivaldybių asociacija (Lietuvos savivaldybių asociacijos 2026 m. balandžio 16 d. suvažiavimo metu priimta rezoliucija Nr. SR-2 „Dėl merų darbo užmokesčio“). Padidinti merų pareiginių algų koeficientai pradedami taikyti nuo pirmojo naujai išrinktos savivaldybės tarybos posėdžio dienos (įstatymo projekto 2 straipsnis).

Dėl Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo Nr. IX-1253 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto

Įstatymo projektu, suderinant su VTĮ projekto 3 straipsnio 11 dalyje siūloma valstybės tarnautojo sąvoka, Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 2 straipsnio 5 dalyje nustatytoje vidaus auditoriaus sąvokoje nuoroda į darbuotoją, dirbantį pagal darbo sutartį, keičiama nuoroda į valstybės tarnautoją, t. y. grąžinamas iki 2024 m. sausio 1 d. galiojęs reguliavimas, pagal kurį vidaus auditoriai valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose galėjo turėti valstybės tarnautojo statusą. Vidaus auditoriai, vertindami viešojo juridinio asmens valdymą, rizikos valdymą ir vidaus kontrolę, turi teisę naudotis visa viešojo juridinio asmens sukaupta informacija, todėl jiems tikslinga taikyti valstybės tarnautojams nustatytus nepriekaištingos reputacijos, pareigų, tarnybinės etikos ir tarnybinės atsakomybės reikalavimus. Vidaus audito tarnybos, jos vadovo ir vidaus auditorių veiklos ir organizacinis nepriklausomumas ir toliau užtikrinamas Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 10 straipsnio nuostatomis.

Vidaus auditoriai, kurie buvo atleisti iš valstybės tarnautojo pareigų įgyvendinant 2023 m. gegužės 25 d. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1985 2 straipsnio 8 dalies nuostatas, galės atkurti valstybės tarnautojo statusą VTĮ projekto 33 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta tvarka, o kitų vidaus auditorių, dirbančių pagal darbo sutartį, pareigybės bus keičiamos į valstybės tarnautojų pareigybes VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 3 straipsnio 9 ir 10 dalyse nustatyta tvarka; iki to laiko vidaus audito tarnybos vadovai ir vidaus auditoriai, kurie dirba pagal darbo sutartį, eina pareigas (Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsnio 2 dalis). Pavyzdinių vidaus audito tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 470 „Dėl Pavyzdinių vidaus audito tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 6 punkte nustatyta, kad vidaus audito tarnybos vadovo ir vidaus auditorių priėmimo į pareigas, darbo užmokesčio, atsakomybės ir garantijų klausimus reglamentuoja ir valstybės tarnautojų statusą nustatantys įstatymai, todėl šio nutarimo keisti nereikės.

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 13 ir 20 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 141 straipsnio pakeitimo statuto projekto

Vyriausybės įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje ir Seimo statuto 141 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad svarstant Vyriausybės teikiamus įstatymų ar Seimo nutarimų projektus Seime Vyriausybei atstovauja Ministras Pirmininkas, ministras, kurio valdymo sričiai priskirti projekte reglamentuojami klausimai, o šiam negalint – viceministras. Vyriausybės valia dėl projektų pateikimo išreiškiama kolegialiai priimtu Vyriausybės nutarimu, todėl papildomas reikalavimas atskirai įgalioti konkretų ministrą ar viceministrą yra perteklinis ir didina administracinę naštą.

Taip pat įstatymo projektu siekiama suvienodinti Vyriausybės narių minimalių kasmetinių atostogų skaičių su valstybės tarnautojų minimaliomis kasmetinėmis atostogų dienomis. Vyriausybės nariams nustatomos 22 darbo dienų (vietoj 20 darbo dienų) trukmės kasmetinės minimaliosios atostogos.

Dėl Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 9 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto

Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 9 straipsnio 5 dalies 5 punkte nustatyta Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus atleidimo sukakus 65 metams sąlyga keičiama sąlyga, kai jam sukanka Lietuvos Respublikos socialinio draudimo pensijų įstatyme nustatytas socialinio draudimo senatvės pensijos amžius. Taip šis reikalavimas suderinamas su VTĮ projekto 10 straipsnio 1 dalies 2 punktu, o VTĮ projekto 2 straipsnio 9 dalyje paliekama išimtis, kad VTĮ projekto 10 straipsnio 1 ir 2 dalys Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos vadovui netaikomos.

Dėl Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto

Kadangi Darbo apmokėjimo sistemos nustatymo rekomendacijos patvirtintos remiantis ir VTĮ 19 straipsnio 3 dalimi, ir Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 5 straipsnio 5 dalimi, šio įstatymo 5 straipsnio 5 dalyje, kaip ir VTĮ projekto 19 straipsnio 3 dalyje, atsisakoma nuostatos, kad darbo apmokėjimo sistema nustatoma atsižvelgiant į Vyriausybės tvirtinamas darbo apmokėjimo sistemos nustatymo rekomendacijas. Metodinę pagalbą ir darbo apmokėjimo sistemų pavyzdžius įstaigoms teiks Vyriausybės įgaliota įstaiga.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Esminių neigiamų teisinio reguliavimo pasekmių nenumatoma. Pakeitimai sudarys sąlygas kurti patrauklesnę valstybės tarnybą, įstaigų vadovams lanksčiau ir efektyviau valdyti savo vadovaujamos įstaigos žmogiškuosius išteklius.

Siekiant išvengti galimų neigiamų pasekmių numatomos šios priemonės: atsisakius centralizuotos specialistų atrankos, atrankų kokybę ir skaidrumą užtikrins Vyriausybės įgaliotos įstaigos vykdoma konkursų priežiūra ir metodinė pagalba, taip pat draudimas valstybės politikams (išskyrus kartu valstybės tarnautojo pareigas einančius savivaldybės tarybos narius) dalyvauti konkurso komisijų darbe; nepriekaištingos reputacijos reikalavimų taikymo A ir B pareigybių lygio darbuotojams administracinė našta bus mažinama informaciją gaunant per Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinę sistemą ir jos nerenkant pakartotinai, jeigu duomenys nepasikeitę; vertinimų objektyvumą didins grąžinamos apeliacinės vertinimo komisijos; laikinasis priėmimas į valstybės tarnautojo pareigas ribojamas 3 metų terminu, o be konkurso į karjeros valstybės tarnautojo pareigas pareigūnai, kariai ir diplomatai gali būti perkeliami tik su jų kalte nesusijusiais atleidimo pagrindais ir tik atitikdami valstybės tarnautojams nustatytus reikalavimus. Pareigybių, kurių funkcijos atitinka valstybės tarnautojo sąvoką, pertvarkymui nustatomas ilgas – iki 2032 m. sausio 1 d. – pereinamasis laikotarpis, o buvę valstybės tarnautojai galės atkurti statusą be konkurso, todėl pertvarkymas nesukels staigių pokyčių įstaigų veikloje.

Poveikis atitinkamai sričiai.

VTĮ projektu siūloma lanksčiau ir efektyviau reglamentuoti valstybės tarnybos teisinius santykius, supaprastinti žmogiškųjų išteklių valdymo procesus, išspręsti VTĮ taikymo problemines sritis.

Poveikis valstybės finansams.

Poreikis valstybės finansams sudaro iki 24,2 mln. eurų, iš kurių 5 mln. eurų būtų metinis poreikis, o 19,2 mln. eurų – vienkartinės kompensacijos už nepanaudotas kasmetines atostogas. Taip pat nuo 2027 m. sausio 1 d. didinant valstybės tarnautojų minimalius pareiginės algos koeficientus

(VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsnis), valstybės biudžeto lėšų reikės apie 0,77 mln. eurų per metus (žr. šio aiškinamojo rašto 13 punktą). Be to, savivaldybių biudžetų lėšų prireiks savivaldybių merų ir savivaldybių tarybų narių pareiginių algų koeficientams padidinti. Pagal Vietos savivaldos įstatymo 12 straipsnio 1 dalį savivaldybės tarybos nariams nustatomas 20 procentų tos savivaldybės, kurios tarybos narys jis yra, mero darbo užmokesčio dydžio atlyginimas; savivaldybės tarybos opozicijos lyderiui ir savivaldybės tarybos komitetų ir nuolatinių komisijų pirmininkams nustatomas 20 procentų didesnio dydžio savivaldybės tarybos narių atlyginimas; savivaldybės tarybos komitetų ir nuolatinių komisijų pirmininkų pavaduotojams nustatomas 10 procentų didesnio dydžio savivaldybės tarybos narių atlyginimas

Poveikis administracinei naštai.

Priėmus VTĮ projektą ir kitus įstatymų projektus, dalies procedūrų administracinė našta valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms bei kandidatams į valstybės tarnautojo pareigas sumažės: atsisakoma perteklinio teisinio reguliavimo, valstybės tarnautojų statusas galės būti atkuriamas be konkurso, supaprastinamas išeitinių išmokų mokėjimas ir laikinųjų perkėlimų procedūros, atsisakoma Vyriausybės patvirtintų darbo apmokėjimo sistemos rekomendacijų taikymo prievolės. Kartu kai kurios priemonės įstaigoms sukurs papildomų užduočių: įstaigos pačios organizuos konkursus į karjeros valstybės tarnautojų pareigas, sudarys apeliacines vertinimo komisijas, tikrins A ir B pareigybių lygio darbuotojų atitiktį nepriekaištingos reputacijos reikalavimams, ne rečiau kaip kartą per 2 metus tikrins, ar valstybės tarnautojai laikosi pareigos nevykti į Vyriausybės nustatytas užsienio valstybes ar teritorijas, iki 2032 m. sausio 1 d. turės pertvarkyti darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybes, kurių funkcijos atitinka valstybės tarnautojo sąvoką. Šios užduotys bus atliekamos esamais įstaigų žmogiškaisiais ištekliais, informaciją gaunant iš valstybės informacinių sistemų (Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinės sistemos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos informacinės sistemos), o Vyriausybės įgaliota įstaiga teiks įstaigoms metodinę pagalbą.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės. Įstatymų projektų antikorupcinis vertinimas atliktas, jo rezultatai pateikti antikorupcinio vertinimo pažymose. Korupcijos prevencijos požiūriu reikšmingos įstatymų projektų nuostatos – nepriekaištingos reputacijos reikalavimų taikymas A ir B pareigybių lygio darbuotojams, draudimas valstybės politikams dalyvauti konkurso komisijų darbe, apeliacinės vertinimo komisijos, konkursų priežiūra, nuolatinio perkėlimo į karjeros valstybės tarnautojo pareigas ribojimas tik su asmens kalte nesusijusiais atleidimo pagrindais.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymai tiesiogiai nesusiję su įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai, tačiau efektyvesnė valstybės tarnyba ilguoju laikotarpiu pagerins valstybės ir savivaldybės institucijų bei įstaigų teikiamų paslaugų kokybę.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymus, nereikės priimti kitų įstatymų, juos keisti ir (ar) pripažinti netekusiais galios. Visi Įstatymų projektai teikiami kartu su pagrindiniu VTĮ projektu.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektuose sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis nustatytų Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose apibrėžiamos naujos sąvokos, kurios įvertintos Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymus, iki jų įsigaliojimo Vyriausybė, vidaus reikalų ministras, Vyriausybės įgaliota įstaiga, kitos institucijos pagal kompetenciją parengs įgyvendinamuosius teisės aktus.

Iki 2027 m. sausio 1 d. valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos turės peržiūrėti savo darbo apmokėjimo sistemas ir, jeigu reikia, jas pakeisti, kad valstybės tarnautojų pareiginės algos koeficientai nebūtų mažesni už VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsniu nustatytus minimalius pareiginės algos koeficientus.

Iki įstatymų įsigaliojimo turės būti priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios šie įgyvendinamieji teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 17 d. nutarimas Nr. 910 „Dėl Tarnybos Lietuvos valstybei stažo skaičiavimo taisyklių patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 31 straipsnio 1 ir 3 dalių ir Diplomatinės tarnybos įstatymo projekto 7 straipsniu keičiamo 79 straipsnio 1 dalies;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 25 d. nutarimas Nr. 977 „Dėl Tarnybinių nuobaudų skyrimo valstybės tarnautojams tvarkos aprašo patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 23 ir 25 straipsnių;

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. liepos 19 d. nutarimas Nr. 1167 „Dėl Vienkartinių piniginių išmokų valstybės tarnautojams ir biudžetinių įstaigų darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, skyrimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 22 straipsnio 2 dalies (vienkartinė piniginė išmoka valstybės tarnautojams nebenumatoma);

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimas Nr. 1414 „Dėl Pretendentų į laisvas pareigas tarptautinėse ir Europos Sąjungos institucijose ar užsienio valstybių institucijose ir pretendentų į delegavimo į rinkimų stebėjimo misijas rezervą atrankos taisyklių patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 17 straipsnio 2 dalies (dabar nuoroda daroma į VTĮ 16 straipsnio 2 dalį);

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 21 d. nutarimas Nr. 496 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso įgyvendinimo“ – dėl VTĮ projekto 2 straipsnio 5 dalies (nepriekaištingos reputacijos reikalavimų taikymas A ir B pareigybių lygio darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartį);

6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 1176 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo“ – dėl VTĮ projekto 5 straipsnio 4 dalies, 9 straipsnio 2 dalies, 12 straipsnio 2 ir 4 dalių, 14 straipsnio 2 ir 4 dalių ir 33 straipsnio 1 dalies; šiuo nutarimu patvirtinti Aukštesniųjų vadovų kompetencijų ugdymo ir valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo tvarkos aprašas ir Valstybės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimo prioritetų sąrašas pripažintini netekusiais galios – dėl VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalies 10 punkto, 36 straipsnio 2 dalies 3 punkto, 37 straipsnio 1 dalies ir 38 straipsnio;

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimas Nr. 1289 „Dėl Vidaus tarnybos sistemos pareigūnų persikėlimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 15 straipsnio 13 dalies ir 17 straipsnio 1 dalies (dabar nuorodos daromos į VTĮ 14 straipsnio 15 dalį ir 16 straipsnio 1 dalį);

8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. rugpjūčio 30 d. nutarimas Nr. 693 „Dėl Viešojo valdymo agentūros organizacinės formos pakeitimo ir Viešojo valdymo agentūros nuostatų patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 36 straipsnio 2 ir 3 dalių;

9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. lapkričio 8 d. nutarimas Nr. 857 „Dėl Darbo apmokėjimo sistemos nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 19 straipsnio 3 dalies, 20 straipsnio 5 dalies, 22 straipsnio 2 dalies 5 punkto ir Biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo projektu keičiamo 5 straipsnio 5 dalies (rekomendacijos pripažintinos netekusiomis galios arba pertvarkytinos į Vyriausybės įgaliotos įstaigos metodines rekomendacijas);

10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. lapkričio 8 d. nutarimas Nr. 858 „Dėl Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vertinimo kriterijų įverčių aprašo patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 20 straipsnio 1 dalies ir 2 priedo;

11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. gruodžio 20 d. nutarimas Nr. 999 „Dėl Valstybės tarnautojų perkėlimo į kitas valstybės tarnautojo pareigas laimėjus konkursą bei tarnybinio kaitumo būdu ir pasitelkimo padėti kitai valstybės ar savivaldybės institucijai ar įstaigai arba kitai organizacijai įgyvendinti funkcijas tvarkos aprašo patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 15 straipsnio 8, 13, 15 ir 16 dalių (tarnybinio kaitumo instituto atsisakoma);

12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. sausio 3 d. nutarimas Nr. 6 „Dėl Valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos ir biudžetinių įstaigų darbuotojų veiklos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 18 straipsnio 2, 7, 8, 13 ir 14 dalių (be kita ko, nustatant apeliacinių vertinimo komisijų sudarymo ir darbo tvarką);

13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. sausio 24 d. nutarimas Nr. 74 „Dėl užsienio valstybių ar teritorijų, į kurias draudžiama vykti profesinės karo tarnybos kariams, vidaus tarnybos sistemos pareigūnams, valstybės tarnautojams ir darbuotojams, Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnams, šauliams ir paslapčių subjekto darbuotojams, nustatymo ir vykimo į jas tvarkos patvirtinimo, ir užsienio valstybių, kurių pilietybę draudžiama turėti šauliams, nustatymo“ – dėl VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalies 3 punkto;

14. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002 m. liepos 11 d. įsakymas Nr. 338 „Dėl Valstybės tarnautojo pažymėjimo formos, Valstybės tarnautojo pažymėjimo formos aprašo ir Valstybės tarnautojo pažymėjimo išdavimo taisyklių patvirtinimo“ – pripažintinas netekusiu galios, nes VTĮ projekte valstybės tarnautojo pažymėjimo nuostatų atsisakoma;

15. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. A1-177 „Dėl Biudžetinių įstaigų darbuotojų, išskyrus mokytojus, pareigybių aprašymo metodikos patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 2 straipsnio 5 dalies (A ir B pareigybių lygio darbuotojų pareigybės aprašomos ir vertinamos pagal VTĮ projekto 9 straipsnį);

16. Viešojo valdymo agentūros direktoriaus 2023 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. V-92 „Dėl Valstybės tarnautojų pareigybių aprašymų ruošinių ir Bendrųjų, vadybinių ir lyderystės, specifinių kompetencijų aprašymų ir profesinių kompetencijų aprašymų pavyzdžių patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalies 8 punkto;

17. Viešojo valdymo agentūros direktoriaus 2024 m. sausio 5 d. įsakymas Nr. V-2 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo ir su juo susijusių teisės aktų įgyvendinimo valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalies 6 punkto ir 3 dalies;

18. Viešojo valdymo agentūros direktoriaus 2024 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. V-117 „Dėl Pretendentų į įstaigos vadovo, priimamo konkurso būdu, pareigas ir pretendentų į Aukštesniųjų vadovų rezervą kompetencijų vertinimo organizavimo rekomendacijų patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 14 straipsnio 2 dalies ir 36 straipsnio 2 dalies 1 punkto;

19. Viešojo valdymo agentūros direktoriaus 2026 m. liepos 31 d. įsakymas Nr. V-55 „Dėl Viešojo sektoriaus darbuotojų registro informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 6 straipsnio 3 dalies (įsigalioja 2028 m. sausio 1 d.);

20. naujas Viešojo valdymo agentūros direktoriaus įsakymas dėl kompetencijų ugdymo tvarkos ir kompetencijų ugdymo prioritetų – VTĮ projekto 6 straipsnio 1 dalies 10 punktas ir 36 straipsnio 2 dalies 3 punktas;

21. naujas Viešojo valdymo agentūros direktoriaus įsakymas dėl valstybės tarnautojų pareigybių pagal kitus įstatymus prilyginimo kriterijų ir tvarkos – VTĮ projekto 9 straipsnio 4 dalis;

22. naujas Viešojo valdymo agentūros direktoriaus įsakymas dėl informavimo apie tarnybos sąlygas – VTĮ projekto 10 straipsnio 7 dalis;

23. naujas Viešojo valdymo agentūros direktoriaus įsakymas dėl aukštesniųjų vadovų centralizuoto kompetencijų ugdymo tvarkos – VTĮ projekto 37 straipsnio 1 dalis;

24. Viešojo valdymo agentūros direktoriaus 2024 m. rugpjūčio 29 d. įsakymas Nr. V-116 „Dėl Aukštesniųjų vadovų rezervo sudarymo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ – pripažintinas netekusiu galios dėl VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalies (aukštesniųjų vadovų karjeros valdymo funkcijos atsisakoma);

25. naujas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus įsakymas dėl pareigūnų rezervo sudarymo ir išbraukimo iš jo tvarkos – Specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymo projekto 3 straipsniu keičiamo 45 straipsnio 9 dalis;

26. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 1177 „Dėl Atskirų profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašo patvirtinimo“ – dėl VTĮ projekto 21 straipsnio 1 dalies 4 punkto (sąrašo taikymas valstybės tarnautojams);

27. naujas Viešojo valdymo agentūros direktoriaus įsakymas dėl kompetencijų ugdymo paslaugų teikimo sąnaudų apskaičiavimo ir apmokėjimo tvarkos – VTĮ projekto 36 straipsnio 2 dalies 10 punktas.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Papildomų lėšų poreikis, susijęs su VTĮ projekto 21 straipsnio 3 dalyje siūlomu priedu už tarnybos Lietuvos valstybei stažo padidinimu 10 proc. punktų (nuo 20 proc. iki 30 proc.), sudaro 5 mln. eurų per metus.

Papildomų lėšų poreikis, susijęs su VTĮ projekto 30 straipsnio 5 dalyje siūloma pinigine kompensacija už kasmetinių atostogų dalį, viršijančią 22 darbo dienas (27 darbo dienas – valstybės

tarnautojui, vienam auginančiam vaiką (įvaikį) iki 14 metų arba vaiką (įvaikį) su negalia iki 18 metų, valstybės tarnautojui, kuris yra asmuo su negalia, suteikiamos 27 darbo dienų trukmės kasmetinės minimalios atostogos) už dvejus darbo metus, sudaro iki 19,2 mln. eurų. Pažymėtina, kad šis poreikis yra apskaičiuotas darant prielaidą, kad kompensacija yra numatyta visų įstaigų aukštesnio negu darbdavio lygmens kolektyvinėje sutartyje ir visi valstybės tarnautojai, turintys šią teisę, prašys kompensacijų už nepanaudotas kasmetinių atostogų dienas.

Papildomų lėšų poreikis, susijęs su VTĮ pakeitimo įstatymo projekto 2 straipsniu nuo 2027 m. sausio 1 d. didinamais VTĮ 1 priede nustatytais valstybės tarnautojų minimaliais pareiginės algos koeficientais, 2027 ir vėlesniais metais (2028–2029) sudaro apie 773 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų per metus (iš jų apie 684 tūkst. eurų – pareiginei algai ir apie 89 tūkst. eurų – priedui už tarnybos Lietuvos valstybei stažą). Šis pokytis palies apie 626 valstybės tarnautojus (lėšų pasiskirstymas pagal pareigybių grupes pateiktas šio aiškinamojo rašto 4 punkte). Lėšų poreikį Viešojo valdymo agentūra apskaičiavo taikydama 2026 metais taikomą 1 798 eurų pareiginės algos bazinį dydį; į skaičiavimus įtraukti tik iš valstybės biudžeto finansuojamose valstybės institucijose ir įstaigose einantys pareigas valstybės tarnautojai.

VTĮ projekto 1 priede nuo 2027 m. liepos 1 d. didinamiems 1–3 punktuose nurodytų pareigybių grupių minimaliems pareiginės algos koeficientams papildomų lėšų nereikės – padidinimas bus finansuojamas iš valstybės ar savivaldybių institucijoms ir įstaigoms skirtų valstybės ar savivaldybių biudžetų lėšų, nes tokių pareigybių nėra daug.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta. Prieš pradėdama rengti projektą Vidaus reikalų ministerija vykdė susitikimus su suinteresuotomis šalimis, dėl projektų rengimo 2025 m. kovo mėn. buvo paskelbta vieša konsultacija portale E. pilietis.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „valstybės tarnyba“, „valstybės tarnautojas“, „darbo užmokestis“, „pareiginės algos koeficientas“, „tarnybinės veiklos vertinimas“, „valstybės tarnautojo statuso atkūrimas“, „nepriekaištinga reputacija“, „Viešojo valdymo agentūra“, „savivaldybės meras“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

_____